

Regioanalyse VSV en jongeren in kwetsbare positie RMC-regio Stedendriehoek

Erik Keppels

Nijmegen, 16 mei 2016

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

© 2016 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Cijfers en risico's per doelgroep en thema	3
2.1	Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk): curatieve aanpak	5
2.2	Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs	8
2.3	Ondersteuning in het onderwijs (VO en mbo)	10
3	Contouren regionaal programma VSV 2016-2020	13
3.1	Terugblik maatregelen convenant 2012-2016	13
3.2	Aanknopingspunten voor regionaal programma VSV 2016-2020	16
	Bijlage 1 – Leerlingstromen tussen 1 okt. 2014 en 1 okt. 2015	21
	Bijlage 1a – Leerlingstromen subregio Apeldoorn	22
	Bijlage 1b – Leerlingstromen subregio Deventer	23
	Bijlage 1c – Leerlingstromen subregio Zutphen	24
	Bijlage 2 – Analyse leerlingstromen per onderwijstype	25
	Bijlage 3 – Analyse VSV-ers	28
	Bijlage 4 – Regionale initiatieven m.b.t. VSV en kwetsbare jongeren	32
	Bijlage 5 – Maatregelenpakket VSV, convenantsperiode 2012-2016	36
	Bijlage 6 – Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK	38

1 Inleiding

De (verlengde) VSV-convenanten 2012-2015 lopen ten einde en RMC-regio's zijn zich aan het voorbereiden op de nieuwe aanpak VSV die per augustus 2016 ingaat. In de voorgaande jaren is grote vooruitgang geboekt om VSV terug te dringen. Landelijk is het aantal VSV-ers gedaald van ruim 70.000 in 2002 naar minder dan 25.000 in 2015 (o.b.v. voorlopige cijfers 2014/15). Om een verdere daling te realiseren wordt in de vervolgaanpak VSV vanaf 2016 aanvullende focus gelegd op jongeren in een kwetsbare positie.

Ten behoeve van de VSV-aanpak 2016-2020 hebben RMC-regio's de opdracht om een regionaal gedragen pakket maatregelen samen te stellen. Als voorwaarde geldt dat in ieder geval één (plus)voorziening voor overbelaste jongeren wordt opgenomen. Bovendien geldt bij het maatregelenpakket het uitgangspunt dat de scholen en instellingen de basis op orde moeten hebben, zoals goed onderwijs, gedegen verzuimbeleid, LOB. Tenzij daar goede gronden voor zijn om van af te wijken, dient het pakket vooral schooloverstijgende maatregelen te bevatten, met de nadruk op regionale samenwerking. Niet voor niets wordt gesproken van een regionaal programma VSV.

Met name het beleid van jongeren in een kwetsbare positie (dat deels overlappend en deels naast het VSV-beleid bestaat) concentreert zich – gezien recente beleidswijzigingen in onderwijs en het sociale domein – op het snijvlak van de beleidsterreinen van onderwijs, jeugdhulp en arbeid. Zo is het Passend Onderwijs per 1 augustus 2014 ingevoerd (ondersteuning op maat, regie en verantwoordelijkheid voor samenwerkingsverbanden en mbo-instellingen), entreeopleidingen vanaf schooljaar 2015/16 (invoering vakdiploma gericht op uitstroom naar werk), decentralisatie Jeugdhulp per 1 januari 2015 (gemeenten centrale rol in jeugdhulp, samenwerking tussen scholen, RMC/Leerplicht en jeugdhulp/wijkteams) en de inwerkingtreding van de Participatiewet vanaf 1 januari 2015 (gemeenten verantwoordelijk voor 'onderkant' arbeidsmarkt, waaronder jongeren met beperking).

Het maatregelenpakket van RMC-regio Stedendriehoek wordt gebaseerd op de onderhavige regioanalyse van de problematiek rondom VSV en jongeren in een kwetsbare positie. De regioanalyse beschrijft in hoofdstuk 2 aan de hand van doelgroepen en thema's de situaties waarin en momenten waarop risico's op uitval/VSV en de problematiek van jongeren in een kwetsbare positie het grootst zijn. Voor deze 'risicoanalyse' is een diverse reeks aan cijfermateriaal gebruikt, gebaseerd op onder andere de RMC-levering uit de Basisregistratie Onderwijsnummer (BRON) van DUO. Uitgebreide cijferanalyses zijn in de bijlagen weergegeven.

De risicoanalyse is benut als inleiding en toelichting bij een zestal door de opdrachtgever georganiseerde expertmeetings. In Apeldoorn (2x), Deventer (2x) en Zutphen (2x) zijn sleutelpersonen uit de wereld van met name onderwijs, gemeente en zorg bijeengekomen om op subregio-niveau aanknopingspunten voor de komende jaren te benoemen. In hoofdstuk 3 worden de contouren van het nieuwe regionale programma VSV en jongeren in kwetsbare positie duidelijk aan de hand van de in de expertmeetings geïnventariseerde aanknopingspunten.

2 Cijfers en risico's per doelgroep en thema

In deze rapportage worden drie doelgroepen onderscheiden, behorend tot curatief VSV-beleid (doelgroep A) en preventief VSV-beleid (doelgroepen B en C). Curatief beleid is gericht op het (terug)leiden van jongeren, die zonder startkwalificatie (SK) uit het onderwijs zijn gestroomd, naar onderwijs of arbeid. Preventief beleid is gericht op het voorkomen dat jongeren het onderwijs verlaten zonder SK. De doelgroepen zijn hieronder nader omschreven en in figuur 1 grafisch weergegeven. Het Ministerie van OCW legt ten behoeve van de nieuwe VSV-aanpak vanaf 2016 voor het eerst nadrukkelijk de aandacht op de doelgroep jongeren in een kwetsbare positie (B).

A) *Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk)*

De doelgroep omvat alle jongeren die geen onderwijs volgen en die geen SK hebben. We onderscheiden drie subgroepen. Het gaat allereerst om nieuwe VSV-ers van het schooljaar 2014/15. Zij zijn zonder SK uit het VO of mbo gestroomd. Ten tweede betreft het de jongeren die in 2014/15 zonder SK uit overige onderwijstypen zijn gestroomd (basisonderwijs, speciaal onderwijs, praktijkonderwijs of vavo/volwasseneneducatie). Het Ministerie van OCW telt deze groep niet als officiële VSV-ers, maar het is wel van belang om deze groep in het zicht te houden. Ten derde geeft het overzicht alle oude VSV-ers en oude uitstromers zonder SK weer. Zij zijn in eerdere schooljaren dan 2014/15 uit het onderwijs gestroomd.

Van al deze jongeren zonder SK en zonder opleiding is de aandacht vooral gericht op het deel dat geen werk heeft.

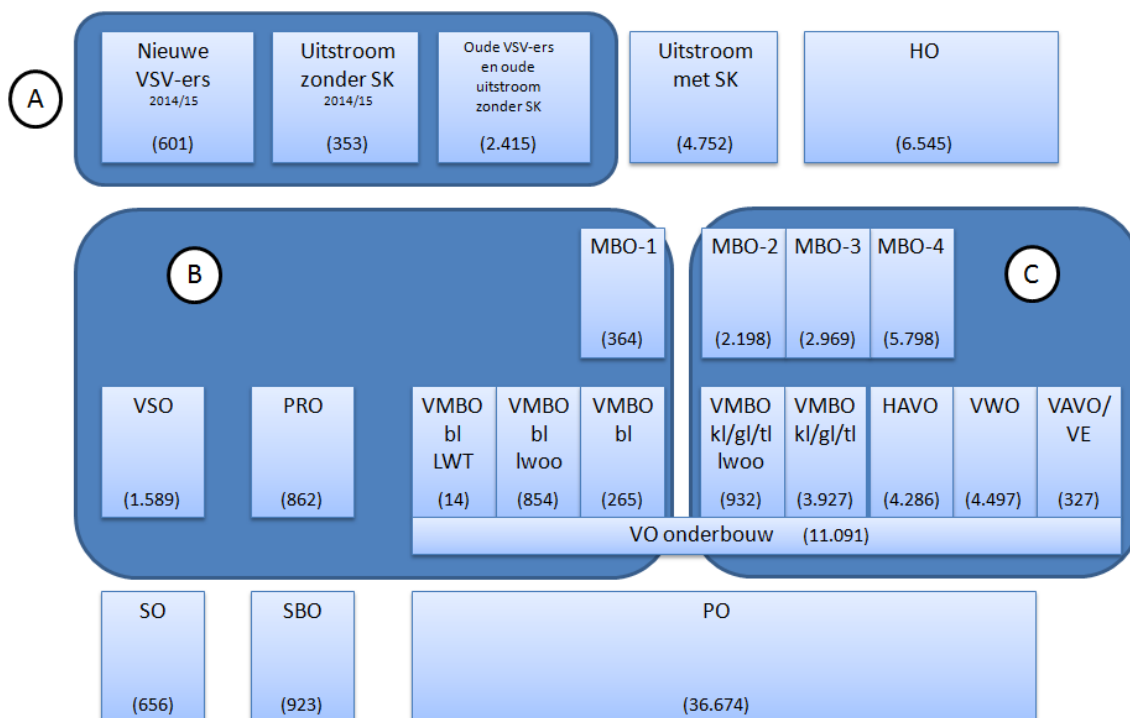
B) *Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs*

Jongeren in een kwetsbare positie worden ook wel omschreven als jongeren die vanwege een bijzondere thuissituatie, gedragsproblemen of specifieke leerbehoeften kwetsbaar zijn om uit te vallen zonder afgeronde opleiding of goed arbeidsperspectief. In grote lijnen betreft het jongeren in het praktijkonderwijs (PrO), voortgezet speciaal onderwijs (VSO), vmbo-bl en entreeopleidingen. In paragraaf 2.2 is in een kader vermeld hoe jongeren in een kwetsbare positie *exact* geconcretiseerd zijn door het Ministerie.

C) *Risicjongeren in het reguliere VO en mbo*

Het gaat om jongeren die door diverse problemen (tijdelijk) niet in staat zijn om een SK te halen. Bijvoorbeeld door studiekeuze- en loopbaanproblematiek, of door gedrags- en/of persoonlijke problematiek (zoals stoornissen, gedragsproblemen, problemen in de thuissituatie, financiële problemen, verslavingen etc.).

Figuur 1 – Doelgroepen en bijbehorende aantallen jongeren (< 23jr, teldatum 1 okt. 2015)

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA^{1,2,3}

In de volgende paragrafen wordt per doelgroep een bondige schets gegeven van de situaties waarin en momenten waarop risico's op uitval/VSV en de problematiek van jongeren in een kwetsbare positie het grootst zijn (risicoanalyse). Waar mogelijk en zinvol is deze risicoanalyse aangevuld met cijferanalyses. Daarvoor zijn - naast de in figuur 1 gepresenteerde aantallen leerlingen/VSV-ers - ook leerlingstromen bestudeerd, en heeft aanvullende deskresearch plaatsgehad (VSV-cijfers van www.vsvverkenner.nl, bestaande literatuur en eigen onderzoek). De volledige uitkomsten van deze cijferanalyses zijn in de bijlagen geplaatst.

Per doelgroep komen in de risicoanalyse de volgende thema's aan de orde.

- A) Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk): curatieve aanpak
  - Terugleiding naar onderwijs en toeleiding naar arbeid (taak gemeenten)
- B) Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs
  - Overgang naar entree en mbo: afstemming en ondersteuning
  - Uitstroom naar arbeid: goede aansluiting

1 Totale RMC-bestand van 24 november 2015 omvat 94.018 jongeren tussen de 4 en 23 jaar, woonachtig in RMC Stedendriehoek. In bovenstaand schema ontbreken 1.126 jongeren: voor 381 jongeren is de (onderwijs)status onbekend, plus 651 jongeren zijn niet in onderwijs op 1 okt. 2015, maar tussen 1 okt. en 24 nov. 2015 ingestroomd, plus 86 met vrijstelling leerplicht en 8 4-jarigen).

2 VSO bestaat uit vier clusters. VSO-1 (blinde, slechtziende kinderen) = 6, VSO-2 (dove, slechthorende kinderen) = 29, VSO-3 (verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke kinderen) = 512, VSO-4 (kinderen met stoornissen en gedragsproblemen) = 1.042.

3 Het aantal nieuwe VSV-ers 2014/15 is gebaseerd op de RMC-levering en bevat jongeren die op 1 oktober 2014 in het VO of mbo zaten. Dit is exclusief VSV-ers vanuit de vavo/ve. De cijfers kunnen afwijken van de door het Ministerie nog op te leveren VSV-cijfers.

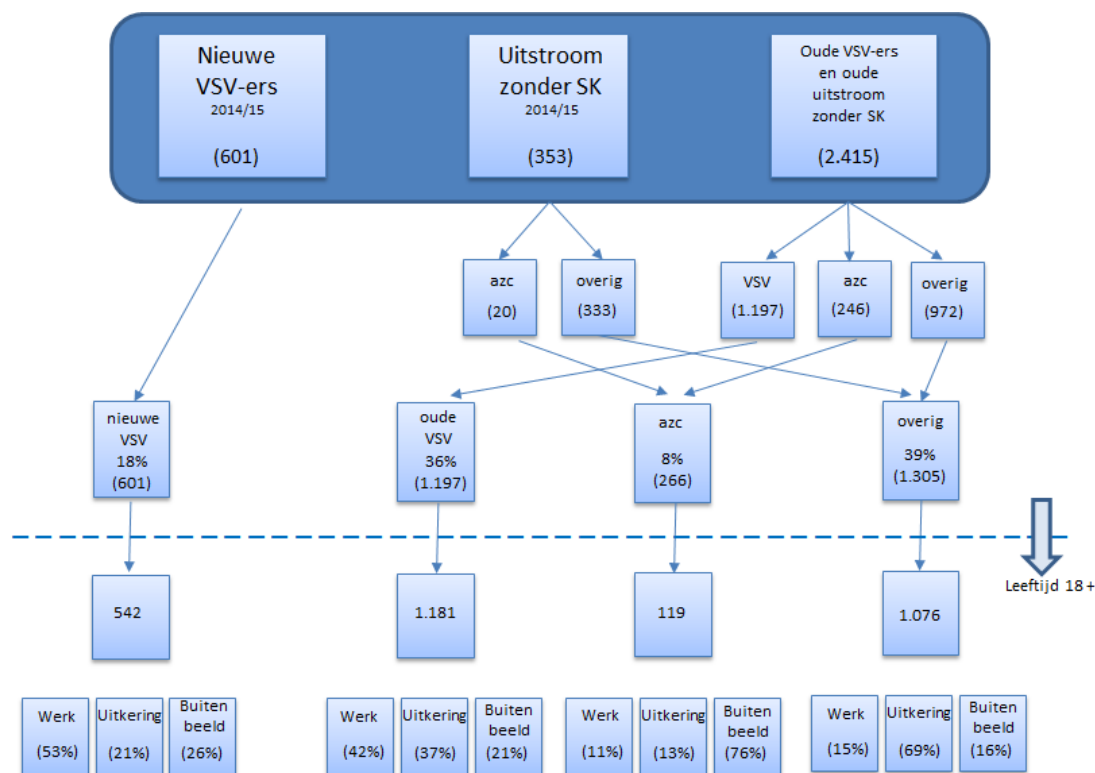
- C) Risicjongeren in het VO en mbo
- Ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek
  - Ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek
  - Overgang VO-mbo
  - Borging van de VSV-aanpak 2012-2015

2.1 Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK (en zonder werk): curatieve aanpak

In de RMC-regio Stedendriehoek zijn op 1 oktober 2015 3.369 jongeren tot 23 jaar die geen onderwijs volgen en die geen SK bezitten. Figuur 2 laat zien dat ruim de helft van deze 3.369 jongeren bestaat uit (oude of nieuwe) VSV-ers van het VO of mbo, zo'n veertig procent is (regulier of voortijdig) uitgestroomd uit overig onderwijs (met name VSO:55%, PrO:25%, PO:12% en vavo/ve:7%), en bijna tien procent is asielzoeker.

Onder de stippellijn is aangegeven welk deel van elk van de subgroepen 18 jaar of ouder is op 1 oktober 2015. Van de 18-plussers zijn gegevens opgevraagd bij het Inlichtingenbureau: hebben zij werk, een uitkering of zijn ze niet in beeld bij de Gemeentelijke Sociale Diensten en UWV. Bij deze driedeling moet worden opgemerkt dat degenen met een uitkering mogelijk ook aanvullend werk uitvoeren. Het gaat in de praktijk dan om kleine banen. Figuur 2 toont aan dat iets meer dan de helft van de nieuwe VSV-ers 2014/15 werk heeft, onder oude VSV-ers ligt dat percentage nog iets lager (42%). Van de uitstromers uit het 'overige' onderwijs (vnl. PrO en VSO) heeft slechts een beperkt deel werk. De overgrote meerderheid heeft een uitkering.

Figuur 2 – Nadere onderverdeling groep jongeren buiten het onderwijs en zonder SK

Risicoanalyse

Jongeren zonder SK, die geen onderwijs volgen, krijgen vanuit overheidsbeleid extra aandacht omdat deze jongeren een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben. Zij zijn twee keer zo vaak werkloos.⁴ Bovendien blijkt uit onderzoek dat zij vijf keer vaker verdacht worden van een misdrijf.⁵ Figuur 1 toont 3.369 jongeren in de RMC-regio Stedendriehoek die niet in het bezit zijn van een SK en op 1 oktober 2015 geen onderwijs volgen ($601+353+2.415=3.369$). 2.918 van de 3.369 jongeren zijn minimaal 18 jaar oud. Uit een koppeling met gegevens van Het Inlichtingenbureau blijkt dat 33 procent van deze 2.918 18-plussers werk heeft, 45 procent heeft een uitkering en 22 procent is buiten beeld. Van de subgroepen oude en nieuwe VSV-ers is weliswaar een hoger aandeel werkzaam (42% en 53%, zie figuur 2), maar het ligt substantieel lager dan onder jongeren die een SK hebben. Uit gegevens van de RMC-regio Midden-Brabant blijkt namelijk dat ruim 80 procent van de jongeren met SK werk heeft (vergelijkbare gegevens zijn niet bekend voor Stedendriehoek). VSV-ers hebben dus beduidend geringere arbeidsmarktprospectieven dan uitstromers met SK.

Er zijn diverse achterliggende redenen waarom VSV-ers niet op school zitten en geen werk hebben. In ieder geval speelt mee dat een deel van de VSV-ers *buiten het zicht van de instanties* blijven. Zij melden zich niet aan voor een uitkering of voor werk bij gemeente of UWV, en er blijkt vaak in beperkte mate beleid te worden gemaakt dan wel uitgevoerd bij RMC's voor de aanpak van oude VSV-ers.

Op individueel niveau spelen diverse zaken bij de VSV-ers. We geven een korte bloemlezing van zaken die kunnen spelen. Terugleiding naar onderwijs heeft de voorkeur van het Ministerie van OCW, maar soms wordt men geconfronteerd met ontmoedigingsbeleid bij mbo-instellingen om oudere jongeren in een BOL-opleiding bij 16- en 17-jarigen in te delen. Een aparte klas voor 18-plussers is meestal niet mogelijk vanwege de geringe aantallen en de verspreide momenten waarop VSV-ers zich bij mbo-instellingen aandienen. Voor de VSV-er zelf is een *BOL-opleiding tevens niet altijd de passende oplossing*, omdat zij inkomsten nodig hebben. Een BBL-opleiding past dan beter. De laatste jaren is echter sprake van een *tekort aan BBL-leerwerkplekken*. Toeleiding naar werk is een alternatieve mogelijkheid als terugleiding naar onderwijs niet mogelijk blijkt of niet passend is. Het vinden van een passende match blijkt voor de groep jongeren zonder SK echter niet eenvoudig, zeker in de afgelopen conjunctureel moeilijke jaren. De Ministeries van SZW en OCW spreken van verschillende redenen waarom het *vinden van werk bij jongeren zonder SK moeizaam (moeizamer) verloopt*, zoals onvoldoende ontwikkelde werknemersvaardigheden (vaardigheden zoals samenwerken, probleemoplossend vermogen, ICT-geletterdheid, creativiteit, kritisch denken, communicatieve en sociale vaardigheden) en weinig effectief zoekgedrag.⁶

Traditioneel gezien zijn de preventieve en curatieve inzet voor een groot deel van elkaar gescheiden. De preventieve inzet gebeurt voornamelijk door de scholen/instellingen, waarbij het Ministerie van OCW in de afgelopen jaren aanvullende financiële middelen heeft vrijgemaakt in het kader van de VSV-convenanten. Daarnaast zijn diverse specifieke financiële middelen inzetbaar in het onderwijs die een preventieve werking op VSV (kunnen) hebben, zoals middelen voor Passend Onderwijs, SMW, prestatiemiddelen VSV en het regionaal investeringsfonds mbo. Met deze middelen werkt het onderwijs aan haar taak om *“leerlingen voor te bereiden op de arbeidsmarkt, door het bieden van goed onderwijs en het faciliteren van stages, maar ook*

---

4 Kamerbrief Ministerie van OCW (2016), *“Succesvolle aanpak voortijdig schoolverlaten krijgt een krachtig vervolg”*, 15 februari 2016, p.3.

5 Onderzoek CBS & KLPD, vsv'ers verdacht van een misdrijf naar leerjaar/niveau, zie Cijferbijlage vsv-brief 2014, p.33

6 Kamerbrief Ministerie van SZW en OCW (2015), *“Aanpak Jeugdwerkloosheid”*, 30 november 2015.

door ze vaardigheden mee te geven zodat ze ook een plek op de arbeidsmarkt kunnen vinden en behouden”, zoals door het Ministerie in de handreiking regionaal programma VSV aangegeven. De curatieve inzet op het terugleiden van VSV-ers naar onderwijs, dan wel toeleiden naar arbeid, is een taak van de gemeente. Primair is het een taak van RMC (zie kader voor de taken van de RMC-functie), waarvoor het RMC een budget heeft. Daarnaast kunnen diverse andere financiële middelen benut worden, zoals middelen vanuit de Aanpak Jeugdwerkloosheid en het Participatiebudget.

De in deze paragraaf centraal staande doelgroep van nieuwe en oude VSV-ers (uit alle typen onderwijs) vallen primair onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. Het onderscheid tussen preventieve en curatieve inzet bestaat echter vooral door de grenzen van beleid en instanties. In het ‘oude’ ketendenken wordt uitgegaan van opvolgende taken en verantwoordelijkheden met een goede overdracht en aansluiting tussen de ketens. Het nieuwe denken gaat uit van netwerken en gedeelde verantwoordelijkheid en van de doorlopende loopbaan van de jongere. Het nieuwe denken pleit voor een *integrale, verbonden aanpak: VSV-beleid, RMC-functie, Participatiewet, Aanpak jeugdwerkloosheid*. Minder geredeneerd vanuit gescheiden taken, meer vanuit loopbanen van jongeren en gedeelde verantwoordelijkheid. De financiering van deze integrale en verbonden aanpak is een kwestie van (onderhandeling tussen) de betrokken partijen, en valt buiten de scope van dit onderzoek. Opgemerkt wordt dat overheidsmiddelen voor het regionaal programma VSV en jongeren in een kwetsbare positie in principe niet bestemd zijn voor de curatieve aanpak van oude VSV-ers.

Taken RMC-functie (bron: website van Ingrado)

Doel van de RMC-functie is het scheppen van voorwaarden voor jongeren om de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar.

De RMC-functie omvat drie taken (vastgelegd in wetgeving):

1. een sluitende melding en registratie van alle jongeren tussen 18 en 23 jaar die niet op school zitten en nog geen startkwalificatie behaald hebben.
2. benaderen en zorgdragen voor begeleiding van jongeren die zijn uitgevallen, gericht op terugleiden naar school, naar werk of een combinatie daarvan.
3. coördineren en initiëren van samenwerking tussen alle belangrijke partijen die te maken hebben met deze jongeren en het onderhouden van dit netwerk.

2.2 Jongeren in een kwetsbare positie in het onderwijs

Jongeren in een kwetsbare positie zijn jongeren die vanwege een bijzondere thuissituatie, gedragsproblemen of specifieke leerbehoeften kwetsbaar zijn om uit te vallen zonder afgeronde opleiding of goed arbeidsperspectief. Onderstaand kader geeft weer welke definitie het Ministerie van OCW aanhoudt voor jongeren in een kwetsbare positie.

Doelgroepen jongeren in een kwetsbare positie⁷

1. Jongeren uit het praktijkonderwijs (pro) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso, profiel arbeidsmarktgericht) die niet kwalificatieplichtig zijn. Zij stromen direct uit naar de arbeidsmarkt of naar de entreeopleiding, maar hebben hier een verhoogd risico om uit te vallen en veelal extra zorg, tijd of begeleiding nodig. Uitgangspunt voor deze jongeren is dat ze niet kwalificatieplichtig zijn en een startkwalificatie voor hen vaak niet haalbaar is.
2. Gediplomeerde jongeren uit de basisberoepsgerichte (bb) leerweg waaronder leerwerktrajecten (lwt) in het vmbo en het profiel vervolgonderwijs in het vso. Zij kunnen doorstromen naar mbo-2, maar hebben vaak extra zorg, tijd of begeleiding nodig. Een startkwalificatie is in principe haalbaar, maar blijkt voor met name jongeren uit de leerwerktrajecten soms (tijdelijk) een brug te ver.
3. Jongeren uit de entreeopleiding (voormalig mbo-1). Ze vallen uit of halen een diploma, maar hebben in beide gevallen nog geen startkwalificatie. Zij stromen uit naar de arbeidsmarkt of naar een opleiding op mbo-2 niveau als ze een diploma hebben gehaald. Een startkwalificatie is in het laatste geval in principe haalbaar, maar extra tijd, begeleiding en een opleidingsaanbod dat goed aansluit bij hun mogelijkheden zijn nodig.
4. Jongeren uit de entreeopleiding en mbo-2 opleidingen die cognitief wel in staat zijn tot het halen van een startkwalificatie, maar door omstandigheden (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben om binnenboord gehouden te worden, nog bovenop de bestaande aanpak gericht op voortijdig schoolverlaten.

Het Ministerie van OCW heeft in de *“RMC Factsheet schooljaar 2015-2016. Jongeren in een kwetsbare positie. Voorlopige cijfers maart 2016”* op basis van BRON-gegevens weergegeven hoeveel jongeren vanuit voornoemde onderwijstypen doorstromen naar entree en mbo-2 of geheel uit het onderwijs stromen ('directe uitstroom', bijv. naar arbeid of dagbesteding). Het zijn vooral de overgangsmomenten en het vervolg op de overgang die als kwetsbaar worden aangeduid (als zij de beschermde omgeving van het PrO/VSO etc. verlaten). Tabel 1 laat zien dat er jaarlijks circa 1.200 jongeren uit RMC-regio Stedendriehoek in een kwetsbare positie komen, grofweg 900 in het vervolgonderwijs (entree of mbo-2) en 300 buiten het onderwijs.

⁷ Zie voetnoot 20 op p.7 van Kamerbrief Ministerie van OCW (15 feb. 2016) *“Succesvolle aanpak voortijdig schoolverlaten krijgt een krachtig vervolg”* en bijlage 1 van Kamerbrief Ministerie van OCW (12 dec. 2014), *“Extra kansen creëren voor jongeren in een kwetsbare positie”*.

Tabel 1 – Jongeren in een kwetsbare positie: jaarlijkse door-/uitstroom

Onderwijstype	Aantal dlnrs tot 23 jaar op 1 okt. 2014	Totale door- en uitstroom van 1 okt. 2014 naar 1 okt. 2015	Waarvan naar:			
			Entree	Mbo-2	Directe uit- stroom (bijv. naar arbeid of dagbesteding)	Totaal Kwetsbare positie
PrO	902	168	12	45	97	154
VSO-arbeidsmarkt	409	145	31	23	64	118
VSO-vervolgonderwijs	784	239	20	67	38	125
Vmbo-bl	1.963	784	51	474	27	552
Entree*	262	262	49	110	91	250
Totaal	4.320	1.598	163	719	317	1.199

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA

* Tot de doelgroep 'jongeren in een kwetsbare positie' behoren ook deelnemers mbo-2 die cognitief wel in staat zijn tot het halen van een startkwalificatie, maar door omstandigheden (tijdelijk) extra ondersteuning nodig hebben om binnenboord gehouden te worden. Deze groep is als zodanig niet uit de bestanden te halen, en wordt daarom hier buiten beschouwing gelaten. In de volgende subparagraaf komen deelnemers mbo-2 wel aan de orde.

Overgang naar entree en mbo: afstemming en ondersteuning

Jongeren in een kwetsbare positie die de overstap maken naar entree en mbo hebben een *verhoogd risico om uit te vallen en hebben extra zorg, tijd of begeleiding nodig*. Vanaf 1 augustus 2014 is Passend Onderwijs ingevoerd, zowel in het VO als in het mbo. In het kader van Passend Onderwijs krijgen leerlingen van het VSO en PrO en de meeste leerlingen van de basisberoepsgerichte leerweg vmbo extra ondersteuning. Vaak wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld waarin ook het uitstroomdoel is opgenomen. Bij instroom in het mbo kunnen eveneens afspraken worden vastgelegd in het kader van Passend Onderwijs. In een bijlage bij de onderwijsovereenkomst komt te staan welke extra ondersteuning de student tijdens de opleiding krijgt. Passend Onderwijs biedt daarmee in principe een uitstekend, doorlopend kader voor extra ondersteuning van deze kwetsbare groepen. In de praktijk is het netwerk echter vaak nog niet sluitend: niet alle vmbo-lwoo-leerlingen hebben een individueel ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), de overdracht naar het mbo is nog niet altijd sluitend en sommige mbo-instellingen kiezen ervoor om Passend Onderwijs alleen voor studenten met een beperking in te zetten.

Uitstroom naar arbeid: goede aansluiting

Als jongeren in een kwetsbare positie uit het PrO, VSO, vmbo-bl of entree stromen, dan is er een *verhoogd risico dat zij geen werk vinden*. In RMC-regio Stedendriehoek blijkt dat ongeveer dertig procent van de jongeren uit het PrO werk heeft circa een jaar na uitstroom en een even grote groep heeft een uitkering (de rest is buiten beeld), vanuit het VSO heeft minder dan tien procent werk en zo'n zestig procent een uitkering. (o.b.v. koppeling RMC-levering en gegevens Inlichtingenbureau, zie ook bijlage 2). Om een sluitend vangnet in de regio te creëren zijn diverse domeinen nodig: onderwijs, arbeid en zorg. In de vorige paragraaf is reeds weergegeven dat de doelgroep van de RMC-functie alle jongeren omvat tussen de 18 en 23 jaar die niet op school zitten en geen SK hebben. Daartoe behoren ook de uitgestroomde jongeren uit PrO en VSO. De Ministeries van SZW en OCW willen de RMC-functie een centrale rol laten vervullen in het creëren van een goede aansluiting richting arbeid voor jongeren in een kwetsbare positie, en het verbinden van regionale partners uit onderwijs en arbeid. Allereerst wordt de monitoring

van 16- en 17-jarigen uit PrO en VSO (profiel arbeidsmarkt/dagbesteding) onder de verantwoordelijkheid van RMC gebracht. Vanuit de Aanpak Jeugdwerkloosheid stimuleert de overheid vervolgens de centrumgemeenten van arbeidsmarktregio's en contactgemeenten van RMC-regio's om bestuurlijke afspraken te maken over de samenwerking tussen de dienst Werk & Inkomen en de RMC. Ook de verbinding met het zorgdomein wordt gestimuleerd, door het overleg tussen mbo-instellingen en gemeenten over zorgondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie wettelijk te verankeren. In het PO en VO voeren gemeenten en Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs al overleg over de zorg en ondersteuning die ze leerlingen bieden.

2.3 Ondersteuning in het onderwijs (VO en mbo)

Risicoanalyse

Ondersteuning in en buiten het onderwijs: gedrags-/persoonlijke problematiek

De *grootste categorie van uitvalredenen* in het mbo hebben te maken met persoonsgebonden factoren (ca. 35%, zie bijlage 3 voor meer informatie). KBA maakt onderscheid tussen gedragsproblemen (zoals problemen in gedrag, sociaal-emotionele problemen, geïndiceerde stoornissen) en andersoortige persoonlijke problemen (zoals problemen in de thuissituatie, gezondheidsproblemen, fysieke beperkingen, verslavingsproblemen en financiële problemen). Vaak is sprake van een combinatie van uitvalredenen die leiden tot VSV. Bij multi- of meervoudige gedrags- of persoonlijke problematiek wordt gesproken van overbelasten.

De ondersteuning in het onderwijs voor jongeren met gedrags- en/of persoonlijke problemen bestaat uit *plusvoorzieningen* (voor overbelasten) en *diverse andere vormen van ondersteuning zoals mentoring en schoolmaatschappelijk werk* (SMW). In het mbo kiezen instellingen soms voor een smalle benadering, waarbij alleen jongeren met een beperking tot de doelgroep van Passend Onderwijs worden gerekend. Veel mbo-instellingen rekenen echter alle ondersteuningsbehoeften tot het domein van Passend Onderwijs en dus ook de ondersteuning van overbelasten.

In de ondersteuning van jongeren met gedrags- en/of persoonlijke problemen buiten het onderwijs zijn relevante veranderingen gaande. Met de invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015 valt de jeugdhulp onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. In veel gemeenten heeft dit geleid tot het ontstaan van centra voor jeugd en gezin (CJG's) en zogenaamde wijkteams. De wijkteams zetten doorgaans in op integraal verantwoordelijk, multidisciplinaire teams in plaats van te fungeren als 'doorgeefluik' naar specialistische zorg. De wijkteams komen frequent in aanraking met scholen, Leerplicht/RMC en specialistische zorg. Veel RMC-regio's en scholen/instellingen worstelen momenteel met het verbinden van de – per gemeente verschillende aanpak van – jeugdhulp en de ondersteuning binnen het eigen onderwijs. Bij sommige scholen/instellingen heeft dat geleid tot een (gedeeltelijke) samensmelting van schoolinterne ondersteuning en wijkteams: een wijkteam wordt de school ingehaald. De *afstemming tussen schoolinterne en -externe ondersteuning, en vervolgens de borging (en verbetering) van de kwaliteit van de ondersteuning* is een belangrijke uitdaging voor de komende jaren.

Ondersteuning in het onderwijs: studiekeuze-/loopbaanproblematiek

De tweede *belangrijke groep van uitvalredenen* heeft betrekking op studiekeuze- en loopbaanproblematiek (ca 15%, zie bijlage 3). Dit is waarschijnlijk een onderschatting, want ook aan een deel van de arbeidsmarktgerelateerde problematiek ligt studiekeuze-problematiek ten grondslag. Bovendien zijn studiekeuze-problemen niet alleen relevant voor uitval en VSV. Het leidt ook tot inefficiënte en dus kostbare leerwegen. Uit de analyse van de leerlingstromen blijkt dat jaarlijks *ruim tien procent van alle mbo-deelnemers switcht van opleiding en/of instelling*. Het gaat absoluut om ongeveer 1.100 deelnemers in de Stedendriehoek (zie bijlage 2). Hoewel niet zonder meer gezegd kan worden dat alle switch negatief is, geeft het wel een belangrijke indicatie voor onderliggende studiekeuze-problemen.

In deze regioanalyse is ook de *niet-sector gebonden doorstroom van vmbo naar mbo* in beeld gebracht (zie bijlage 3). Daarmee wordt bedoeld dat een deelnemer die bijvoorbeeld een opleiding volgt in de sector techniek op het vmbo uitstroomt naar een andere sector dan techniek op het mbo. De niet-sector gebonden doorstroom bedraagt circa veertig procent (bijna 500) van de 1.200 jaarlijkse doorstromers vmbo-mbo (vmbo-tl/mavo niet meegerekend). Vanuit vmbo-groen wordt het meest gewisseld van sector (68%), gevolgd door vmbo-economie (45%), vmbo-zorg (32%) en vmbo-techniek (18%). Het is niet bekend of niet-sector gebonden doorstromers vaker uitvallen op het mbo. Professionals uit VO en mbo vanuit diverse RMC-regio's geven doorgaans te kennen de niet-sector gebonden doorstroom geen probleem te vinden (jongeren zijn op die leeftijd nog aan het ontdekken welk vakgebied het beste bij hen past).

Overgang VO-mbo

Lange tijd gold de overstap van VO naar mbo als het grootste risicomoment in de route naar een startkwalificatie. In de VSV-aanpak van 2012-2015 en ook daarvoor zijn diverse maatregelen genomen om de overstap te verbeteren, zoals invoering van de kwalificatieplicht tot 18 jaar, versterking van de LOB in het VO, warme overdracht, zomeracties sluitende aanpak, verbeterde intake mbo, landelijke aanmelddatum et cetera. Als gevolg daarvan is de doorstroom van het VO naar het mbo verbeterd. Het Ministerie concludeert echter dat – ondanks de behaalde successen – de overstap van VO naar mbo *“een risicovolle periode is die vraagt om extra aandacht”*.⁸ De invoering van nieuwe profielen en keuzedelen in het vmbo moet de aansluiting met het mbo in de komende jaren verder verbeteren.

In potentie wordt met de invoering van de nieuwe profielen in het vmbo en de start van Passend Onderwijs een nieuwe, solide basis gelegd voor doorstroom naar het mbo en individuele ondersteuning waar nodig. Aan de andere kant is duidelijk dat de gelijktijdige invoering van zo veel nieuwe wettelijke kaders (denk ook aan de decentralisaties in het sociaal domein) partijen voor een zware opgave stellen. Juist als samenwerking gevraagd wordt, staan partijen voor grote eigen opgaven. Voor de eerstvolgende jaren is daarom extra aandacht nodig op het punt van overgang en aansluiting.

Het is niet alleen de uitval tijdens de overgang van VO naar mbo dat een risico is. Een deel maakt wel de overstap, maar doet dat ongediplomeerd. Van alle jaarlijkse uitstromers uit het vmbo heeft circa vijf procent geen diploma behaald. Bij de havo en vwo is dat ruim meer dan tien procent. De ongediplomeerde uitstroom uit het vwo stroomt bijna altijd af naar de havo. Van de ongediplomeerde uitstroom vanuit vmbo en havo gaat meer dan de helft door naar het mbo. Bij elkaar gaat het in de RMC-regio Stedendriehoek om een groep van 220 jongeren die onge-

---

⁸ Kamerbrief Ministerie van OCW, “Startkwalificatie met perspectief, voor iedereen een passende plek”, 5 maart 2014.

diplomeerd het mbo-niveau 2-4 instroomt. De jaarlijkse *ongediplomeerde instroom in het mbo* leidt cumulatief tot een groep van bijna 700 deelnemers die op dit moment zonder VO-diploma onderwijs volgen op het mbo-niveau 2-4 (dat is circa 6% van de 10.965 deelnemers mbo2-4). Deze groep valt verhoudingsgewijs vaker voortijdig uit het onderwijs, zo blijkt uit onderzoek.⁹ Door het afschaffen van de drempelloze instroom in het mbo zal deze groep in de toekomst kleiner worden. Ongediplomeerde uitstroom uit het VO gaat in principe naar de entreeopleiding, tenzij een toelatingsonderzoek anders uitwijst of tenzij men in het bezit is van een overgangsbewijs van havo/vwo-3 naar havo/vwo-4.

De aanpak van VSV in het mbo richt zich primair op de doorstroom van jongeren uit het VO (en in mindere mate PrO en VSO). Nieuwe instromers in een mbo-instelling komen echter niet allemaal uit het toeleidende onderwijs. Onderzoek van KBA in de regio Utrecht toont aan dat circa dertig procent van elders komt (zijinstromers), namelijk twintig procent komt vanuit andere mbo-instellingen en tien procent volgde het jaar ervoor helemaal geen onderwijs (VSV/werk).¹⁰ Het onderzoek laat zien dat de *uitval onder zijinstromers verhoudingsgewijs hoger* is dan onder de reguliere instromers vanuit het VO (incl. PrO/VSO), en dat zij een extra risicogroep is.

Borging van de VSV-aanpak 2012-2015

Het aantal nieuwe VSV-ers in 2014/15 vanuit het VO bedraagt in RMC-regio Stedendriehoek 85. Het gros van de nieuwe VSV-ers komt uit het mbo, namelijk meer dan 500. De belangrijkste vindplaats van VSV is dan ook de grootste mbo-instelling in de regio: Aventus (>50% van alle nieuwe VSV-ers). Hoewel de daling van het aantal nieuwe VSV-ers in de afgelopen jaren verhoudingsgewijs groter was in het VO dan in het mbo, geldt dat voor alle onderwijstypen, scholen/instellingen en gemeenten een substantiële daling is gerealiseerd sinds 2005. Het aantal nieuwe VSV-ers in Stedendriehoek is met meer dan vijftig procent gedaald van 1.387 in schooljaar 2005/06 naar 608 in 2014/15 (voorlopige cijfers Ministerie OCW). Voor Nederland als geheel is het aantal jaarlijkse nieuwe VSV-ers gedaald van ruim 70.000 in 2002 naar minder dan 25.000 in 2015. De daling van VSV is voor een belangrijk deel toe te wijzen aan de inzet die in de afgelopen jaren is gepleegd op het voorkomen van VSV op de individuele VO-scholen en mbo-instellingen, zoals de aangescherpte verzuimaanpak, LOB, warme overdracht en diverse vormen van ondersteuning in het onderwijs. De middelen voor de VSV-convenanten hebben daarbij een belangrijke aanjagende werking gehad. Voor het toekennen van regiomiddelen voor de nieuwe VSV-aanpak 2016-2020 geeft het Ministerie van OCW aan in principe geen middelen aan individuele instellingen toe te kennen. De redenering daarachter is dat de basis op orde moet zijn. Het algemene risico bestaat dat de dalende VSV-cijfers een halt wordt toegeroepen als de gepleegde inzet van de afgelopen jaren onvoldoende geborgd is in de scholen en instellingen. Dan rijzen als vanzelf de volgende vragen. Is de basis werkelijk op orde? Kunnen de maatregelen van de VSV-convenantsperiode 2012-2016 geborgd worden met reguliere middelen in het reguliere werkproces? In het volgende hoofdstuk volgt een evaluatie op hoofdlijnen van de huidige maatregelen uit het convenant 2012-2016.

---

9 Keppels, E. e.a. (2013), "Regiomonitor Utrecht Voortijdig schoolverlaten. Instroom in het mbo: onderzoek naar de overgang vo-mbo en naar zij-instroom in het mbo". KBA Nijmegen.

10 Keppels, E. & T. Eimers (2013), "Instroom in het MBO. Onderzoek bij ROC Midden Nederland naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces" (mei 2013) en "Instroom in het MBO. Onderzoek bij MBO Utrecht naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces" (oktober 2013). KBA Nijmegen.

3 Contouren regionaal programma VSV 2016-2020

De in hoofdstuk twee vermelde uitkomsten en denkrichtingen zijn in hoofdlijnen gepresenteerd tijdens zes expertmeetings (twee in Deventer, twee in Apeldoorn, twee in Zutphen). In de zes expertmeetings zijn sleutelpersonen van onderwijs, zorg, arbeid en gemeente vervolgens met elkaar in gesprek gegaan om de belangrijkste aandachtspunten in het huidige beleid in kaart te brengen. In de opzet van expertmeetings is het niet mogelijk gebleken om het gehele VSV-beleid tot in detail bloot te leggen. Daarom is gefocust op de belangrijkste aandachtspunten in het huidige beleid, met het oog op het formuleren van aanknopingspunten/aanbevelingen voor het toekomstige beleid. Daarbij ligt de voorkeur in de regio op het leren van elkaar en het uitrollen van en aansluiten bij (sub)regionale initiatieven en good practices, in plaats van op het bedenken van nieuwe voorzieningen en maatregelen. Expliciet benadrukken we dat het overnemen van een good practice uit de ene subregio naar een andere subregio a) niet per se wenselijk of noodzakelijk is, b) afhankelijk van de reeds aanwezige initiatieven, en derhalve c) aanvullend onderzocht dient te worden. De beschreven initiatieven met betrekking tot de aanpak van VSV en jongeren in een kwetsbare positie (zie bijlage 4) zijn door de professionals tijdens de expertmeetings benoemd, en geven geen allesomvattend beeld van het gehele VSV-beleid.

De uitkomsten van de expertmeetings vormen input voor de in paragraaf 3.2 geschetste contouren van het regionaal programma VSV 2016-2020. Ook de maatregelen uit het huidige VSV-convenant 2012-2016 vormen daarvoor input. Daarom is allereerst in paragraaf 3.1 teruggeblikt op de huidige maatregelen en is op hoofdlijnen bekeken welke daarvan passen in het nieuwe regionaal programma.

3.1 Terugblik maatregelen convenant 2012-2016

In bijlage 5 is een korte beschrijving gegeven van de huidige maatregelen van het VSV-convenant 2012-2016. De focus van deze maatregelen ligt voornamelijk op risicojongeren in het VO en mbo: jongeren met persoonlijke en gedragsproblemen, jongeren met studie- en studiekeuzeproblemen (LOB), de overstap van VO naar mbo, de verzuimaanpak. Deze doelgroep en thematieken zijn van onverminderd belang voor het VSV-beleid in de regio, met dien verstande dat voor een deel van de aanpak bij scholen/instellingen verwacht mag worden dat de basis inmiddels op orde is. Dat wil zeggen dat overheidsmiddelen voor het nog op te stellen regionaal programma VSV in principe niet meer ingezet worden voor basiszaken zoals goed onderwijs, gedegen verzuimbeleid en LOB op individuele scholen/instellingen. Daarnaast stelt het ministerie van OCW de voorwaarde dat minimaal één Plusvoorziening voor overbelaste jongeren blijft bestaan. De maatregelen uit 2012-2016 zijn getoetst op deze kaders. Tevens is uitgegaan van voortgangsrapportages en de borgingsafspraken in de overeenkomsten. Tenslotte zijn kwalitatieve opmerkingen en oordelen uit de expertmeetings meegenomen. Waar genoemd wordt dat activiteiten geen doorgang meer kunnen vinden, dan gaat dat altijd om de huidige vorm. Doorontwikkeling is in sommige gevallen een mogelijkheid. Het gaat met andere woorden om een marginale toetsing; benadrukt wordt dat in het onderzoek geen uitgebreide evaluatie van het huidige maatregelenpakket heeft plaatsgevonden.

1. Maatregel 1 (M1) is gericht op jongeren met studie- en beroepskeuzeproblematiek en het verbeteren van LOB. Deze maatregel past binnen het credo 'de basis op orde', vanuit de gedachte dat de activiteiten van het LOB-programma in de toekomst deel uit zouden moeten maken van het reguliere primaire proces. Het is dan ook de bedoeling dat de meeste activiteiten binnen M1, zoals de training van VO mentoren, bedrijfsbezoeken en mbo workshops, worden voortgezet met de reguliere onderwijsmiddelen (voor de workshops wordt onderzocht of deze d.m.v. de Beroepskolom georganiseerd en gefinancierd kunnen worden).
  - Twee activiteiten, namelijk het oriënterend omschakelprogramma voor (meestal 4ejaars) havisten die naar het mbo gaan en de in- en doorstroomklas bij Aventus, zijn regionaal beschikbaar en kunnen om die reden worden voortgezet in het nieuwe regionaal programma VSV.
  - Sinds 2014 is het Digitaal Doorstroom Dossier (DDD) in gebruik, waarin - door de leerling verzamelde - informatie over zorg- en LOB-aspecten van de leerling vermeld staan. Ook de visie van de mentor over de betreffende leerling wordt hierin weergegeven. Het DDD is in gebruik bij alle vmbo-scholen in de regio en wordt in het mbo benut bij de intake. Hoewel het oorspronkelijk de bedoeling was om het project DDD aan het eind van de huidige convenantsperiode (2016) binnen het reguliere proces te borgen, is hier nog niet volledig sprake van.

2. Het Ministerie van OCW schrijft voor dat in ieder geval één Plusvoorziening moet worden opgenomen in het komende regionaal programma VSV.¹¹ Om die reden is het dus mogelijk om door te gaan met de huidige maatregel 2 Plusvoorzieningen (M2). In het onderzoek is geen specifieke aandacht besteed aan de effectiviteit en efficiëntie van de Plusvoorzieningen. Door de opdrachtgever is de volgende aanvullende informatie verstrekt met betrekking tot de Plusvoorzieningen. *“Trajecten in de regio Stedendriehoek zijn met name individuele coachingstrajecten door uiteenlopende externe (buitenschoolse) coaches. We zijn redelijk tevreden over het effect van de Plusvoorzieningen. Voor het VO geldt dat de scholen waar het geld naar de locatie gaat gebruik maken van de middelen. Waar het geld naar centrale kantoren gaat, is er niet goed zicht op. Voor het mbo geldt dat alle studenten die bijgestaan zijn door een maatwerkcoach daadwerkelijk hun startkwalificatie gehaald hebben. De zorgcoördinatoren van de scholen en de Les-sers van Aventus zijn in the lead. Er wordt voor het mbo niet genoeg gebruik van gemaakt van individuele trajecten. Gaandeweg zijn daarom groepsvoorzieningen zoals Dug-out en Cabrio toegevoegd om toch volledig gebruik te maken van de Plusvoorzieningsgelden. In de overeenkomsten van de voorzieningen Dug-out en Cabrio (die bijzonder kostbaar zijn) is afgesproken dat men op zoek zou gaan naar een ROC-brede voorziening, in plaats van allerlei verschillende. Daarvoor zijn verschillende argumenten te noemen, waarvan efficiency er één is. De regio heeft geen zicht op de ontwikkelingen van Aventus rondom dergelijke groepen en kan dus niet zomaar zeggen dat hiervoor middelen beschikbaar komen. Uit het programmateam VSV Stedendriehoek is gezegd dat er in principe geen*

---

11 *“Een plusvoorziening is een combinatieprogramma van zorg en hulpverlening, onderwijs en (indien nodig) arbeidstoeleiding, waarbij een duidelijke structuur voor en verbondenheid met de jongere voorop staan. Een initiatief met enkel een onderwijs- of zorgcomponent is dus geen plusvoorziening. Een plusvoorziening kan verschillende vormen aannemen, afhankelijk van het aantal jongeren dat als 'overbelast' aangemerkt kan worden, de aard van hun problematiek en reeds bestaande voorzieningen in de regio. 'Overbelaste' jongeren beschikken in principe over de capaciteiten om hun schoolloopbaan met minimaal een startkwalificatie af te sluiten, maar lopen door een opeenstapeling van problemen (gedragsproblemen, psychische problemen, instabiele thuissituatie, schulden en criminaliteit in de directe omgeving) een groot risico op zowel school- als maatschappelijke uitval.” (Bron: www.rijksoverheid.nl).*

geld beschikbaar is, als men zich niet aan de overeengekomen afspraken heeft gehouden (een afspraak is dat de mogelijkheden voor één voorziening onderzocht moesten worden. Zoals gezegd is er geen zicht op wat daaruit voortgekomen is.”

3. Maatregel 3 Verzuimbestrijding (M3) omvat vijf activiteiten. Net als voor M1 geldt voor M3 dat de reguliere verzuimaanpak op individuele scholen/instellingen inmiddels onderdeel hoort te zijn van het reguliere proces. Dat geldt bijvoorbeeld voor de pre-exit gesprekken die gevoerd worden met verzuimende deelnemers. De inzet van RMC voor preventieve gesprekken zou ook vanuit het RMC-budget bekostigd kunnen worden. De huisbezoeken van CBZ worden door Helicon aangemerkt als (te) duur met (te) weinig rendement. Aventus heeft als enige ROC gebruik gemaakt van de huisbezoeken, en heeft deze nog niet geëvalueerd. Het is daarom vooralsnog niet te zeggen of dit project in aanmerking voor een doorstart. Activiteiten die wel in aanmerking komen voor een vervolg in het regionaal programma VSV zijn het LEF-team en de terugkeergesprekken, vanwege het niet-reguliere en schooloverstijgende karakter van deze activiteiten.
4. In de huidige vorm bestaat de vierde maatregel BBL-2 uit de kwalificatiedriehoek voor de opleiding Medewerker Buitenruimte van Helicon (M4). Hierin wordt een pool van leerbedrijven opgezet die BBL-leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte kunnen en willen begeleiden. Het is een welkome aanvulling op de reguliere – meer op school gerichte – begeleiding van deelnemers. Bij een eventuele voortzetting verdient het wel aanbeveling om M4 breder beschikbaar te maken om het regionale karakter van de maatregel te waarborgen.
5. Maatregel Kwetsbare jongeren (M5) is in het verlengingsjaar 2015-2016 van start gegaan en bestaat uit vier activiteiten. Voor de arbeidsmarkttoeleiding Borisbanen zijn verkennende gesprekken gevoerd. Doel is het verbeteren van de overgang van onderwijs naar arbeid door passende begeleiding van PrO-/VSO-/entreeleerlingen op school en op het werk. De tweede activiteit is de in subregio Apeldoorn gestarte pilot DOD, het Digitaal Overdracht Document. De overdracht van PrO en VSO naar entree/mbo verloopt nog niet optimaal, en deze maatregel zou daar concrete verbetering in kunnen aanbrengen. De derde activiteit is het project ‘gezamenlijke intake’ door onderwijs en gemeente. Zoals bij aandachtspunt 3 in paragraaf 3.1 benoemd kunnen school en gemeente direct een passend alternatief aan niet-schoolbare jongeren voorleggen. Het project wordt als succesvol ervaren. De vierde activiteit omvat de doorstroomcoaches van de entreeschool van Aventus. Zij geven extra begeleiding voor leerlingen richting mbo-2 of werk. De inzet van doorstroomcoaches heeft een regionaal karakter en is een niet-reguliere bezigheid. Tegelijkertijd is het idee dat doorstroomcoaches structureel en regulier ingebed dienen te worden binnen het reguliere proces. Volgens die redenering zouden doorstroomcoaches met reguliere middelen bekostigd moeten worden. De maatregel Kwetsbare jongeren is in 2015 opgestart met het oog op de door het ministerie geprioriteerde doelgroep voor de komende jaren. Bovenstaande activiteiten passen dus goed in het regionaal programma VSV 2016-2020.

3.2 Aanknopingspunten voor regionaal programma VSV 2016-2020

Uit de analyse van de uitkomsten van de expertmeetings zijn drie geprioriteerde hoofdthema's afgeleid.

- Overstap
- Verbinding in zorg
- Toeleiding naar arbeid

Overstap

Zoals in het vorige hoofdstuk reeds aangegeven gold de overstap van VO naar mbo lange tijd als het grootste risicomoment in de route naar een startkwalificatie. In de VSV-aanpak van de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd om de overstap te verbeteren. Bij de overstap naar de grootste mbo-instelling van de Stedendriehoek (Aventus) wordt Passend Onderwijs ingezet voor alle instromers, en niet bijvoorbeeld alleen voor jongeren met een beperking. In RMC-regio Stedendriehoek wordt bovendien al sinds jaren gebruik gemaakt van de Beroepskolom, waarin onder andere alle vmbo schoolverlaters gevolgd worden in De Overstap (zie bijlage 4 voor meer informatie over de Beroepskolom).

De overstap is tevens het moment waarop eventueel aanwezige problemen gesignaleerd worden, en passende ondersteuning in kaart wordt gebracht. Bijvoorbeeld met betrekking tot studiekeuze-/loopbaanproblematiek. De regioanalyse laat zien dat een grote groep na instroom in het mbo switcht van opleiding en/of school (switchers blijken later vaker VSV-er te worden). Door de overstap en overdracht verder te perfectioneren wordt ingezet om de opleidingskeuze bij instroom te optimaliseren, om zo onnodig switchen later in de schoolloopbaan te voorkomen. De basis van een goede overstap is in grote lijnen op orde. Hieronder volgen enkele aanknopingspunten om de overstap en overdracht verder te verbeteren.

1. Sinds 2014 is het Digitaal Doorstroom Dossier (DDD) in gebruik, waarin - door de leerling verzamelde - informatie over zorg- en LOB-aspecten van de leerling vermeld staan. Ook de visie van de mentor over de betreffende leerling wordt hierin weergegeven. Het DDD is in gebruik bij alle vmbo-scholen in de regio en wordt in het mbo benut bij de intake. Hoewel het oorspronkelijk de bedoeling was om het project DDD aan het eind van de huidige convenantsperiode (2016) binnen het reguliere proces te borgen, is hier nog niet volledig sprake van.

Aanbeveling: zet het project DDD voor een korte periode voort in het komende regionaal programma VSV (bijv. één of twee jaar). Deel daarbij expliciet mede dat de borging met eigen middelen geregeld moet zijn na de (één of twee) 'extra' subsidiejaren.

2. Met de VSV-convenanten is in het verleden vooral aandacht geweest voor de overstap van vmbo naar mbo. In de convenantsperiode 2012-2016 is aanvullend een activiteit opgenomen voor havisten die doorstroom naar het mbo (zie bijlage 4, M1). Uit de analyse blijken jaarlijks circa 130 havisten uit de Stedendriehoek het mbo in te stromen, plus circa 40 met diploma (zie bijlage 2). Tijdens de expertmeetings is benadrukt dat de overstap vanuit PrO en VSO naar mbo groot is en meer aandacht behoeft. Jaarlijks gaat het om circa 115 PrO-leerlingen en 145 VSO-leerlingen (zie bijlage 2). Van belang bij de overstap zijn de a) overdracht zelf (informatievoorziening en warme overdracht), b) overgang van het veilige en

kleinschalige PrO/VSO naar het grotere entree/mbo, c) begeleiding tijdens de opleiding en stage. Vanaf 2015 is een begin gemaakt met het verbeteren van de overdracht vanuit PrO en VSO naar entree/mbo door middel van de ontwikkeling van het zogenoemde Digitaal OvergangsDocument (DOD, zie bijlage 4, M5). Uit de expertmeetings blijkt dat de overstap vanuit PrO en VSO niet in één adem genoemd mag worden; er zijn duidelijke verschillen. De samenwerking en de afspraken tussen PrO en entree/mbo zijn doorgaans goed op orde (overigens wordt het praktijkonderwijs op de ene praktijkschool gezien als eindonderwijs en bij de andere niet of niet per se). De overgang vanuit VSO naar mbo ligt gecompliceerder en behoeft meer aandacht, mede vanwege de gemêleerde groep leerlingen.

Aanbeveling

Zet het project DOD door en rol dit – zoals beoogd – uit in de gehele Stedendriehoek. Onderzoek of het mogelijk is om PrO en VSO aan te sluiten bij activiteiten van de Beroepskolom, zoals de Overstap en OpZicht.

Aanbeveling

Financier a) het oriënterend omschakelprogramma voor (meestal 4ejaars) havisten die naar het mbo gaan en b) de in- en doorstroomklas bij Aventus indien mogelijk met reguliere middelen van Aventus. Indien dit niet mogelijk blijkt, dan kunnen deze twee activiteiten, vanwege het regionale karakter (want beschikbaar voor instromers uit de hele regio), worden ondergebracht in het nieuwe regionaal programma VSV.

3. Bij aanmelding in de Entree en het mbo blijken sommige jongeren niet leerbaar en/of niet schoolbaar te zijn. Het kan gaan om doorstromers vanuit het onderwijs, maar ook om zij-instromers (zoals oude en nieuwe VSV-ers). Als een jongere niet leerbaar wordt geacht, dan is er binnen de school onvoldoende aanbod om een jongere leerbaar te maken voordat aan een opleiding wordt begonnen. Als een jongere niet schoolbaar wordt geacht, dan is een alternatief voor onderwijs nodig. Deze alternatieven worden geboden bijvoorbeeld door de gemeente (in expertmeetings wordt aangegeven dat het aanbod kwantitatief onvoldoende is). Om ervoor te zorgen dat jongeren bij een afwijzing door het onderwijs buiten beeld verdwijnen, is in subregio Apeldoorn een pilot gestart waarin school en gemeente gezamenlijk de intake verzorgen ('gezamenlijke intake', zie bijlage 4, M5). Zo kan de gemeente direct een alternatief aan de jongere voorleggen als school niet een passende oplossing is. De pilot wordt als succesvol ervaren.

Aanbeveling

Voor jongeren die wel schoolbaar, maar (tijdelijk) niet leerbaar zijn, is er behoefte aan een soort van voorschakeltraject in het mbo. Zowel VSV-ers en zij-instromers, alsook doorstromers vanuit bijvoorbeeld het VSO kunnen baat hebben bij een traject waarin zij leerbaar worden gemaakt.

Aanbeveling

Rol het project 'gezamenlijke intake' uit over alle entreeopleidingen in de Stedendriehoek.

Verbinding in zorg

Het Ministerie van OCW vraagt in de VSV-aanpak van de komende jaren specifieke aandacht voor jongeren in een kwetsbare positie, waaronder jongeren vanuit het PrO en VSO (nieuwe doelgroep). De specifieke aandacht voor de 'nieuwe doelgroep' verlegt de focus van het regionaal programma VSV, maar het is van belang om de traditionele doelgroep van risicojongeren in het VO en mbo niet uit het oog te verliezen. Er zit overigens overlap tussen beide groepen, de leerlingen van vmbo-bl en entreeopleiding worden bij beide groepen ondergebracht.

Duidelijk is dat ondersteuning voor problemen in gedrag en persoonlijke sfeer (de meest voorkomende groep van uitvalredenen in het mbo) nodig is op alle onderwijsniveaus, dus ook op hogere onderwijsniveaus als mbo-3 en mbo-4 (daar zelfs het meest, de uitval is het grootst op mbo-3/4 met >50% van alle nieuwe VSV-ers in de Stedendriehoek).

Duidelijk is bovendien dat het onderwijs niet de enige partij is bij de ondersteuning van jongeren met complexe problematiek (dat op basis van ervaringsgegevens van betrokkenen in recentere jaren in steeds grotere getalen voorkomt).

4. Het onderwijs heeft in de loop der jaren gewerkt aan het opzetten en doorontwikkelen van een eigen structuur voor jongeren die (extra) ondersteuning behoeven. Maar het onderwijs kan niet alle problemen waarmee jongeren kampen zelf oplossen. Bepaalde problematiek en bepaalde gevallen zijn dermate complex dat het onderwijs onvoldoende is toegerust om adequate ondersteuning te bieden. In subregio Zutphen biedt het OnderwijsZorgCentrum (OZC) externe ondersteuning voor de scholen van het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs (zie bijlage 4 voor meer informatie). Het OZC wordt gezien als een good practice van passende ondersteuning zowel binnen als buiten de school, waarbij ook het thuisfront waar nodig wordt betrokken.

Aanbeveling

Onderzoek of een soortgelijk centrum als het OZC Zutphen (aanvulling op de ondersteuningsstructuur in het VO) ook van meerwaarde kan zijn in de twee andere subregio's Apeldoorn en Deventer, en in het mbo.

5. De afstemming van de ondersteuningsstructuur in het onderwijs met de wijkteams en/of CJG's in diverse gemeenten verloopt nog niet optimaal. De wijkteams/CJG's zijn meestal nog niet zo lang actief en zijn nog niet volledig doorontwikkeld (een gehoorde klacht is dat de wijkteams minder expertise hebben van '18-plussers problematiek'). Ook de veelheid aan wijkteams in combinatie met een groot voedingsgebied van (met name) mbo-instellingen maakt het lastig om goede verbindingen te leggen en onderhouden met wijkteams.

Aanbeveling

Om de afstemming tussen de ondersteuningsstructuur in het onderwijs en de wijkteams te verbeteren is behoefte aan goede sociale kaart (wie kan ik waarvoor bereiken?) en korte lijnen. Een oplossing zou ook kunnen zijn om per school/instelling één contactpersoon van de wijkteams aan te laten sluiten bij de in het onderwijs aanwezige ondersteuningsstructuur, bijvoorbeeld in het ZAT of OnderwijsZorgSteunpunten (OZS).

6. Bij het voortzetten van de Plusvoorzieningen (M2) uit het huidige VSV-convenant is nadere aandacht nodig voor de invulling daarvan en voor eventuele verbetermogelijkheden. Aller-

eerst omdat de effectiviteit en efficiëntie van de Plusvoorzieningen in deze regioanalyse niet is onderzocht. Ten tweede om bij de invulling te bekijken of de kostbare groepsvoorzieningen zoals Dug-out en Cabrio onderdeel uit moeten maken van de Plusvoorzieningen. In 2012 is namelijk ingezet op individuele coachingstrajecten. Mede omdat daar weinig gebruik van werd gemaakt, zijn groepsvoorzieningen ontstaan. Tussen het programmateam VSV Stedendriehoek en Aventus is de afspraak gemaakt dat Aventus allereerst onderzoekt of de diverse groepsvoorzieningen ondergebracht kunnen worden in één voorziening.

Aanbeveling

Evalueer de Plusvoorzieningen op verbetermogelijkheden, en neem een beslissing - op basis van nog te verrichten onderzoek door Aventus - om de groepsvoorzieningen als Dug-out en Cabrio wel/niet op te nemen in het regionaal programma VSV 2016-2020.

Toeleiding naar arbeid

Sinds de start van de economische crisis in 2008 is de werkgelegenheid en het aantal BBL-leerwerkplekken afgenomen, terwijl het aantal jongeren dat een beroep doet of wil doen op laaggeschoold arbeid is toegenomen. Jongeren in de bijstand, jongeren met een arbeidsbeperking, een deel van de asielzoekers en jaarlijkse uitstromers vanuit PrO, VSO, entree en mbo-2: allemaal zouden ze zoveel als mogelijk dienen te participeren op de (reguliere) arbeidsmarkt. De concurrentie op de onderkant van de arbeidsmarkt neemt daardoor toe. De overheid heeft ingezet op het creëren van 125.000 extra garantiebanen in de periode tot 2026. Medio 2013 is ter voorbereiding op de Participatiewet in de Stedendriehoek het sectorplan Samen Werk Maken Van Werk in het leven geroepen (zie bijlage 4 voor meer informatie). Op 27 maart 2015 hebben veertien gemeenten, UWV, werkgevers en vakbonden de oprichting van het Regionaal Werkbedrijf Stedendriehoek en Noord-Veluwe bekrachtigd. Belangrijkste taak van het Regionaal Werkbedrijf is het creëren van extra banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Aanvullend werken gemeente en Sallcon in subregio Deventer samen om meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te koppelen aan werkgevers: Deventer WerkTalent (onder meer met werkervaringsplekken en BBL-plekken). De initiatieven zijn goed en succesvol, maar tegelijkertijd wordt in de Stedendriehoek - net als in andere regio's - een behoefte aan meer (beschutte) banen en BBL-leerwerkplekken gesignaleerd.

Bij de toeleiding naar arbeid gaat het enerzijds om reguliere en kwetsbare leerlingen/deelnemers die *direct vanuit het onderwijs* richting arbeid toegeleid worden. De analyse laat zien dat jaarlijks zo'n 300 jongeren in een kwetsbare positie (PrO, VSO, entree en vmbo-bl) uit de Stedendriehoek de overstap naar arbeid maken. Anderzijds gaat het om de toeleiding naar arbeid van werkloze jongeren die in het verleden uit het onderwijs zijn gestroomd en die geen SK bezitten. Het gaat eind 2015 om circa 600 nieuwe en 1.200 oude VSV-ers van het VO en mbo, en om circa 1.300 kwetsbare jongeren die eerder zijn uitgestroomd uit het PrO en VSO. Asielzoekers laten we in het kader van VSV buiten beschouwing.

7. In de toeleiding van onderwijs naar arbeid is het wenselijk om daar in een vroeg stadium aandacht aan te besteden, al op moment dat leerlingen nog onderwijs volgen. In subregio Deventer werken PrO- en VSO-scholen naar tevredenheid samen om de arbeidstoeleiding gezamenlijk vorm te geven in het project MatchPoinD (zie bijlage 4 voor meer informatie).

Aanbeveling

Indien het niet mogelijk blijkt om de - momenteel vanuit VSV-middelen gefinancierde - doorstroomcoaches bij de entreeopleiding te financieren met reguliere middelen, dan valt te overwegen om deze (eventueel voor een beperkte periode van één of twee jaar) te financieren vanuit het regionaal programma VSV 2016-2020 om zodoende een doorstart te waarborgen. Inhoudelijk is het aan te bevelen om de doorstroomcoaches te laten aansluiten bij het project MatchPoinD, zodat de arbeidstoeleiding van entreeleerlingen gezamenlijk met de arbeidstoeleiding van PrO- en VSO-leerlingen opgepakt wordt.

Aanbeveling

In het kader van het huidige VSV-convenant (M5, zie bijlage 5) zijn voor de arbeidsmarkttoeleiding van PrO-/VSO-/entreeleerlingen verkennende gesprekken gevoerd over Borisbanen. Het doel is om de overgang van onderwijs naar arbeid te verbeteren door passende begeleiding te realiseren op school en op het werk. Het verdient aanbeveling om deze activiteit te continueren in het regionaal programma VSV 2016-2020.

8. Eenmaal uit het onderwijs ligt de primaire verantwoordelijkheid voor maatschappelijke participatie van deze jongeren bij de gemeenten (en uiteraard bij de jongeren zelf). Daarvoor zijn en worden diverse initiatieven opgestart en zijn diverse vormen van (financiële) ondersteuning aanwezig, zoals de RMC-functie, Participatiewet, Aanpak jeugdwerkloosheid, ESF-fondsen et cetera. Er bestaan reeds diverse voorzieningen bij partners als het UWV (sociale activering) en de gemeente (diverse arrangementen, bijv. via Werk & Inkomen). De diversiteit en veelheid aan voorzieningen zorgen echter ook voor een wirwar. Zo stuiten werkgevers die bereidwillig zijn om hun sociale verantwoordelijkheid te nemen op een oerwoud aan regels. Er is behoefte aan minder regelgeving, ontschotting van middelen en een sterk netwerk met partners van onderwijs, arbeid, gemeente en zorg. Een netwerk dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid neemt om concrete problemen en probleemjongeren te helpen. Een good practice in deze is het Schakelpunt Deventer (zie bijlage 4 voor meer informatie). In het Schakelpunt worden concrete cases besproken en wordt direct voor een oplossing gezorgd. Kleine financiële obstakels worden overwonnen doordat het Schakelpunt de beschikking heeft over een eigen (maar bescheiden) budget.

Aanbeveling

Het is aan te bevelen om een schakelpunt zoals in Deventer ook te vormen in de subregio's Apeldoorn en Zutphen. Een belangrijke voorwaarde voor het welslagen van een dergelijk netwerk is dat men vertrouwt in elkaars expertise en dat er ook mandaat ligt bij het netwerk. Een schakelpunt wint aan daadkracht als het beschikking heeft over een eigen budget voor specifieke gevallen (bijvoorbeeld als een werkloze wel naar school wil, maar zijn boeken niet kan betalen). Een dergelijk schakelpunt kan worden benut voor het realiseren van een sluitende aanpak zowel voor de toeleiding van werklozen naar arbeid als voor de directe toeleiding vanuit onderwijs naar arbeid (alook voor het oplossen van probleemgevallen in de overstap onderwijs-onderwijs).

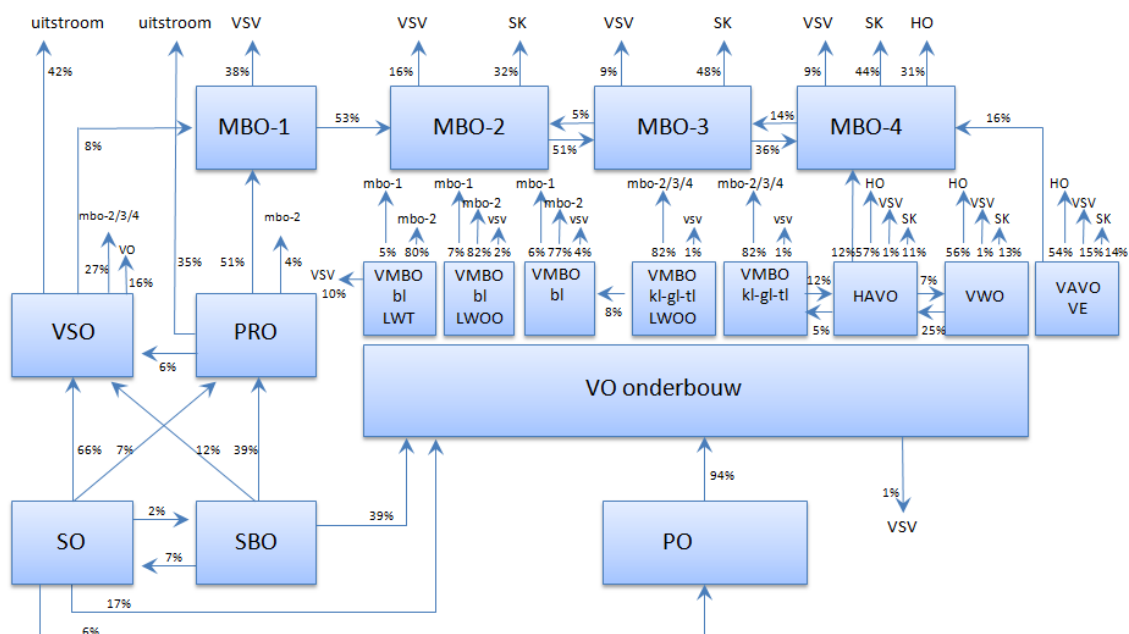

Bijlage 1 – Leerlingstromen tussen 1 okt. 2014 en 1 okt. 2015

In onderstaande tabel zijn de leerlingaantallen op 1 oktober 2015 weergegeven. De twee kolommen ernaast geven weer hoeveel leerlingen jaarlijks (gediplomeerd of ongediplomeerd) uitstromen naar vervolgonderwijs of elders (eerst %, daarna absolute aantallen). Het daaropvolgende schema geeft weer waar de uitstromers naar toe gaan. Om een snel en duidelijk overzicht van de belangrijkste stromen te krijgen zijn kleine stromen buiten beschouwing gelaten. Tevens zijn percentages afgerond (% o.b.v. jaarlijkse uitstroom!).

VB: in het speciaal onderwijs (SO) zitten 656 leerlingen, ongeveer een kwart oftewel circa 160 leerlingen stroomt uit het SO. Van deze 160 stroomt 66 procent door naar het VSO.

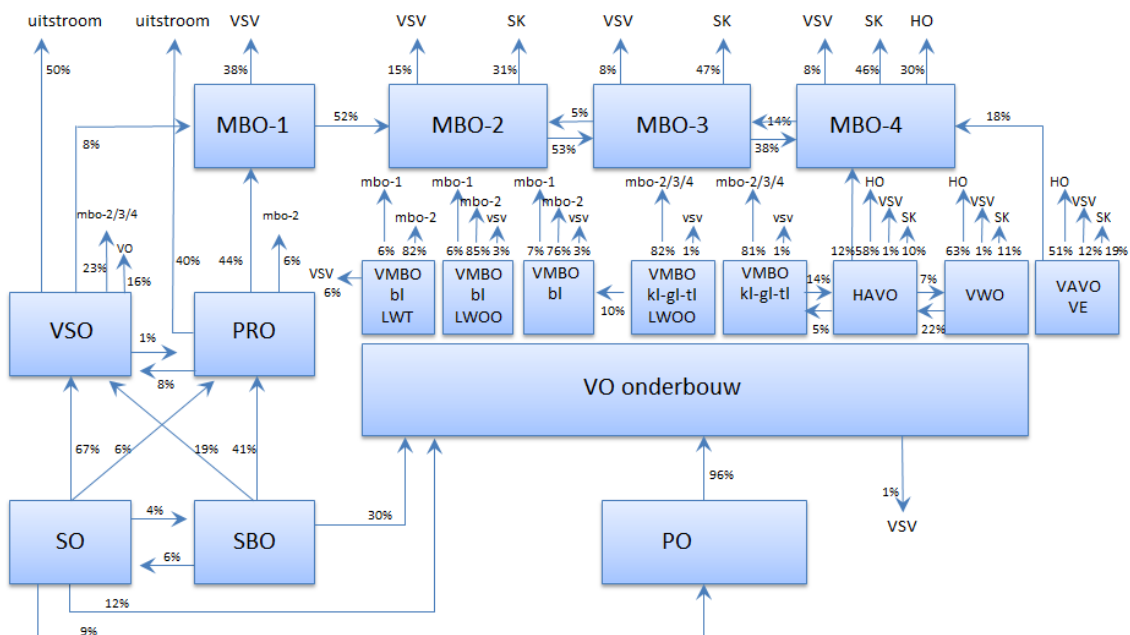
	Aantal leerlingen op 1 okt. 2015	Jaarlijkse uitstroom (%)	Jaarlijkse uitstroom (abs., afgerond)
SO	656	24%	160
SBO	923	26%	240
PO	36.674	14%	5.300
VSO	1.589	26%	410
PrO	862	24%	210
vo onderbouw	11.091	38%	4.200
vmbo-bl 3-4 LWT	14	100%	15
vmbo-bl 3-4 (lwoo)	854	53%	450
vmbo-bl 3-4 (overig)	265	58%	150
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (lwoo)	932	48%	450
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (niet-lwoo)	3.927	42%	1.650
havo 3-5	4.286	33%	1.400
vwo 3-6	4.497	19%	830
vavo/ve	327	73%	240
mbo-1	364	82%	300
mbo-2	2.198	48%	1.050
mbo-3	2.969	43%	1.275
mbo-4	5.798	32%	1.850

Bijlage 1a – Leerlingstromen subregio Apeldoorn

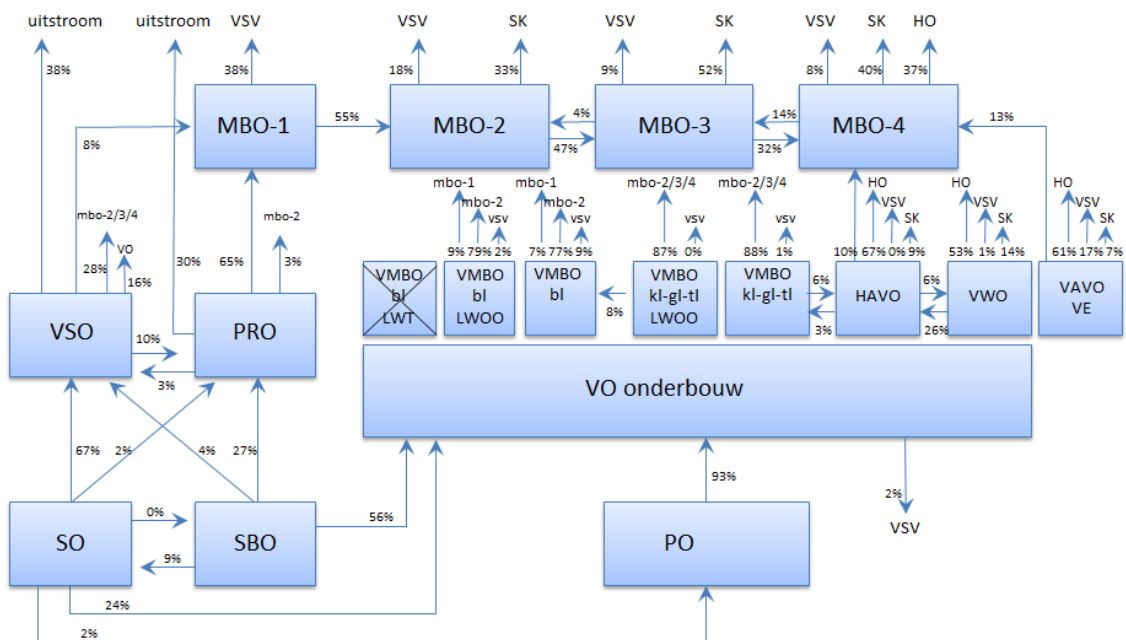
De tabel en het stroomschema van de vorige pagina is herhaald per subregio. Deze volgen hieronder voor achtereenvolgens subregio Apeldoorn (bijlage 1a), Deventer (bijlage 1b) en Zutphen (bijlage 1c).

	Aantal leerlingen op 1 okt. 2015	Jaarlijkse uitstroom (%)	Jaarlijkse uitstroom (abs., afgerond)
SO	318	23%	75
SBO	476	26%	125
PO	19.454	14%	2.770
VSO	908	24%	220
PrO	421	25%	105
vo onderbouw	5.764	36%	2.050
vmbo-bl 3-4 LWT	11	100%	10
vmbo-bl 3-4 (lwoo)	471	54%	250
vmbo-bl 3-4 (overig)	122	61%	75
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (lwoo)	595	51%	300
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (niet-lwoo)	2.162	39%	850
havo 3-5	2.304	31%	700
vwo 3-6	2.321	18%	415
vavo/ve	167	77%	130
mbo-1	181	81%	150
mbo-2	1.180	48%	565
mbo-3	1.697	43%	725
mbo-4	3.223	31%	1.000

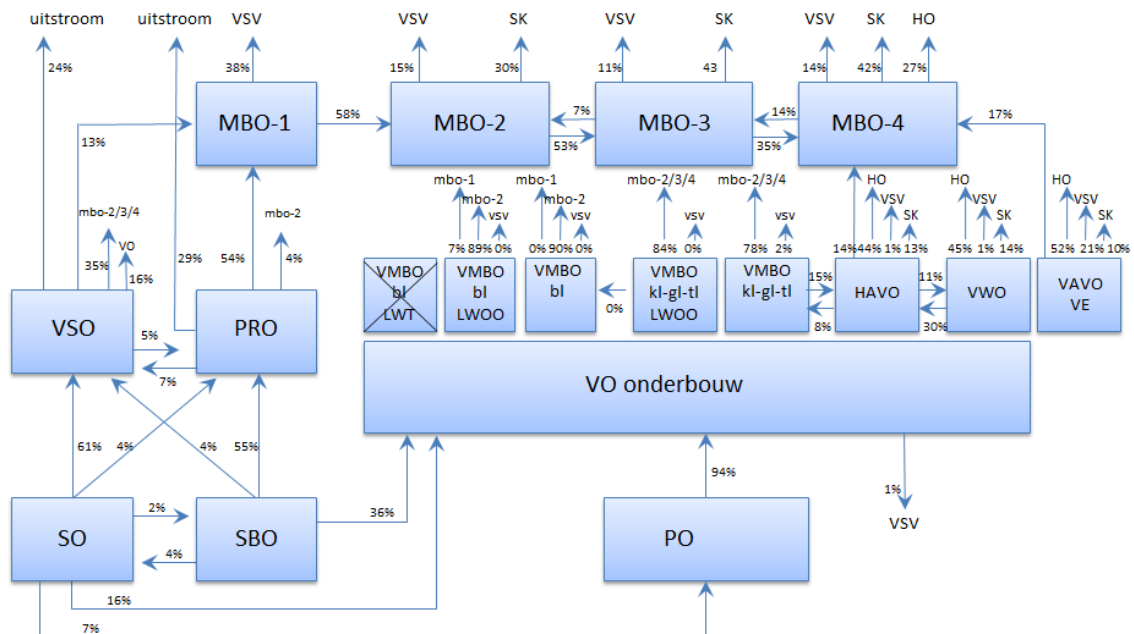
Bijlage 1b – Leerlingstromen subregio Deventer

	Aantal leerlingen op 1 okt. 2015	Jaarlijkse uitstroom (%)	Jaarlijkse uitstroom (abs., afgerond)
SO	216	22%	50
SBO	289	27%	80
PO	10.441	14%	1.500
VSO	355	30%	110
PrO	193	22%	45
vo onderbouw	3.192	41%	1.315
vmbo-bl 3-4 LWT	3	100%	5
vmbo-bl 3-4 (lwoo)	280	51%	145
vmbo-bl 3-4 (overig)	93	56%	50
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (lwoo)	234	43%	100
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (niet-lwoo)	995	48%	465
havo 3-5	1.004	40%	400
vwo 3-6	1.186	17%	205
vavo/ve	86	72%	60
mbo-1	109	83%	90
mbo-2	653	47%	305
mbo-3	785	44%	345
mbo-4	1.562	34%	550

Bijlage 1c – Leerlingstromen subregio Zutphen

	Aantal leerlingen op 1 okt. 2015	Jaarlijkse uitstroom (%)	Jaarlijkse uitstroom (abs., afgerond)
SO	122	29%	35
SBO	158	24%	35
PO	6.779	15%	1.030
VSO	326	25%	80
PrO	248	24%	60
vo onderbouw	2.135	39%	835
vmbo-bl 3-4 LWT	0	100%	0
vmbo-bl 3-4 (lwoo)	103	55%	55
vmbo-bl 3-4 (overig)	50	53%	25
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (lwoo)	103	46%	50
vmbo-kl/gl/tl 3-4 (niet-lwoo)	770	45%	335
havo 3-5	978	31%	300
vwo 3-6	990	21%	210
vavo/ve	74	67%	50
mbo-1	74	81%	60
mbo-2	365	50%	180
mbo-3	487	43%	205
mbo-4	1.013	29%	300

Bijlage 2 – Analyse leerlingstromen per onderwijstype

In deze bijlage zijn per onderwijstype leerlingstromen geanalyseerd. De stromen (uitstroom, doorstroom, afstroom, etc.) in deze bijlage zijn geconstrueerd door de situatie op 1 oktober 2014 te vergelijken met die op 1 oktober 2015. Het merendeel van de leerlingen zit een jaar later in hetzelfde type onderwijs. De genoemde percentages in dit hoofdstuk hebben betrekking op het deel van de leerlingen dat het betreffende onderwijstype is *uitgestroomd*. Kleine stromen zijn buiten beschouwing gelaten en percentages zijn afgerond.

PrO en VSO

PrO-uitstroom

De jaarlijkse uitstroom uit het praktijkonderwijs bedraagt circa 210 jongeren. Hieronder is, voor de totale RMC-regio èn per subregio, weergegeven waar zij naar toe stromen.

	Subregio Apeldoorn	Subregio Deventer	Subregio Zutphen	Totaal
Buiten onderwijs	40%	30%	29%	35%
• Werk	(28%)	(29%)	(30%)	(29%)
• Uitkering	(34%)	(24%)	(30%)	(31%)
• Buiten beeld	(38%)	(47%)	(40%)	(40%)
Mbo-1	44%	65%	54%	51%
Mbo-2	6%	3%	4%	4%
VSO	8%	3%	7%	6%
	N=110	N=45	N=55	N=210

VSO-uitstroom

De jaarlijkse uitstroom uit het VSO bedraagt circa 410 jongeren. Hieronder is, voor de totale RMC-regio èn per subregio, weergegeven waar zij naar toe stromen.

	Subregio Apeldoorn	Subregio Deventer	Subregio Zutphen	Totaal
Buiten onderwijs	50%	38%	24%	42%
• Werk	(5%)	(4%)	(14%)	(6%)
• Uitkering	(61%)	(63%)	(50%)	(60%)
• Buiten beeld	(34%)	(33%)	(36%)	(34%)
Mbo-1	8%	6%	13%	8%
Mbo-2/3/4	23%	28%	35%	27%
Vo	8%	14%	15%	11%
Vavo/ve	8%	2%	1%	5%
	N=215	N=120	N=75	N=410

De uitstromers vanuit praktijkonderwijs en VSO in subregio Apeldoorn komen verhoudingsgewijs vaak buiten het onderwijs terecht. Het praktijkonderwijs en VSO is in subregio Apeldoorn met andere woorden vaker eindonderwijs dan in subregio's Deventer en Zutphen.

VMBO

Niet-sector gebonden doorstroom vmbo-mbo

Exclusief de vmbo-tl en mavo en exclusief de jongeren in gecombineerde leerwegen/sectoren stromen circa 1.200 jongeren door van het vmbo-bl/kl/gl naar het mbo.

- 60% vervolgt zijn/haar weg in dezelfde sector
- 40% gaat door in een andere sector (indicatie studiekeuzeproblematiek)
  - 68% vanuit vmbo-groen
  - 45% vanuit vmbo-economie
  - 32% vanuit vmbo-zorg
  - 18% vanuit vmbo-techniek

Ongediplomeerde uitstroom vmbo

In de bovenbouw van de vmbo zitten ongeveer 6.000 jongeren (woonachtig in RMC-regio Stedendriehoek). Bijna de helft van deze groep stroomt uit, circa 2.700. Uitgezonderd degenen die verder gaan in het vavo stroomt jaarlijks 6% van deze 2.700 ongediplomeerd uit het vmbo. Het gaat daarmee jaarlijks om circa 160 jongeren, verhoudingsgewijs meer uit lwoo, maar absoluut meer uit niet-lwoo. Deze 160 jongeren stromen uit naar:

- 55% naar mbo (vnl. mbo-1)
- 20% naar VSO
- 10% naar havo
- 5% vsv

Havo/vwo

Ongediplomeerde uitstroom havo: naar mbo en afstroom naar vmbo

In de bovenbouw van het havo zitten ongeveer 4.300 jongeren, waarvan er jaarlijks circa 1.400 uitstromen. Uitgezonderd degenen die verder gaan in het vavo of vwo stroomt 16% uit zonder havo-diploma. De jaarlijkse ongediplomeerde uitstroom uit het havo bedraagt daarmee circa 225 jongeren. Deze 225 jongeren stromen uit naar:

- 55-60% naar mbo (vnl. mbo-4)
- 30% naar vmbo
- 0-5% vsv

Ongediplomeerde uitstroom vwo: afstroom naar havo

In de bovenbouw van het vwo zitten ongeveer 4.500 jongeren, waarvan er jaarlijks circa 830 uitstromen. Uitgezonderd degenen die verder gaan in het vavo stroomt 27% uit zonder diploma. De jaarlijkse ongediplomeerde uitstroom uit het vwo bedraagt daarmee circa 225 jongeren. Deze 225 jongeren stromen uit naar:

- 90-95% naar havo
- 5% vsv

Mbo

Zij-instroom

De aanpak van VSV in het mbo richt zich primair op de doorstroom van jongeren uit het VO (en in mindere mate PrO en VSO). Nieuwe instromers in een mbo-instelling komen echter niet allemaal uit het toeleidende onderwijs. Onderzoek van KBA bij ROC Midden-Nederland en MBO Utrecht toont aan dat circa dertig procent van elders komt (we noemen hen zijinstromers), namelijk twintig procent komt vanuit andere mbo-instellingen en tien procent volgde het jaar ervoor helemaal geen onderwijs (VSV/werk).¹² Het onderzoek laat zien dat de uitval onder zijinstromers verhoudingsgewijs hoger is dan onder de reguliere instromers vanuit het VO (incl. PrO/VSO) en dat zij een extra risicogroep.

Wisselaars (opleiding/instelling)

Iets meer dan tien procent van de mbo-deelnemers wisselt tussen 1 oktober 2014 en 1 oktober 2015 van opleiding en/of instelling. Circa zestig procent daarvan wisselt van opleiding binnen de instelling, de andere helft verlaat de instelling, zie tabel b1.

De onderwijssituatie op een bepaald moment in de schoolloopbaan wordt volgens drie categorieën getypeerd:

- REG, regulier: de deelnemer volgt op 1 oktober 2015 nog steeds de opleiding van inschrijving op 1 oktober 2014 in het mbo, of heeft inmiddels het diploma behaald. Ook studenten die al een startkwalificatie hadden bij inschrijving rekenen we tot deze categorie.
- WIS, wisselaar: de student heeft nog geen diploma gehaald, staat wel ingeschreven in het onderwijs, maar is inmiddels gewisseld van opleiding en/of van school.
- VSV, voortijdig schoolverlater: de student heeft geen startkwalificatie gehaald en volgt geen opleiding meer.

Tabel b1 – Wisselaars in het mbo

RMC Stedendriehoek		
REG	8.854	84%
WIS	1.115	11%
• Waarvan opleidingswisselaars	(664)	(6%)
• Waarvan opleidings- en schoolwisselaars	(349)	(3%)
• Waarvan schoolwisselaars	(102)	(1%)
VSV	522	5%
• Waarvan mbo-1 diploma	(59)	(1%)
Totaal	10.491	100%

¹² KBA (2013), "Instroom in het MBO. Onderzoek bij ROC Midden Nederland naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces" (mei 2013) en "Instroom in het MBO. Onderzoek bij MBO Utrecht naar de relatie tussen instroomprofiel en studiesucces" (oktober 2013).

Bijlage 3 – Analyse VSV-ers

Nieuwe VSV-ers (definitieve cijfers van het Ministerie OCW)

Het totaal aantal nieuwe VSV-ers in Stedendriehoek bedraagt 750 in 2012/13 en 592 in 2013/14. Deze sterke daling lijkt op basis van de voorlopige cijfers van 2014/15 te zijn gekeerd, het aantal nieuwe VSV-ers is iets toegenomen naar 608. Ten opzichte van 2005/06 is de daling substantieel, namelijk van 1.387 naar 608 (-56%).

Tabel b2 geeft voor de schooljaren 2012/13, 2013/14 en 2014/15 de VSV-percentages weer per onderwijstype. Het zijn de definitieve cijfers voor de eerste twee jaren, de voorlopige cijfers voor 2014/15. De prestatienormen voor het VO en mbo-2 zijn gehaald, maar voor mbo-1 en mbo-3/4 niet. Het VSV-percentage van mbo-3/4 is ten opzichte van het jaar eerder gestegen van 3,13 procent naar 3,92 procent.

Tabel b2 – Nieuwe VSV-ers Stedendriehoek, normen en streefwaarden

	Vo onder- bouw	Vmbo boven- bouw	Havo/vwo boven- bouw	Mbo-1	Mbo-2	Mbo-3/4
RMC Stedendriehoek 2012/13	0,19%	0,90%	0,44%	27,09%	12,05%	4,04%
RMC Stedendriehoek 2013/14	0,10%	0,82%	0,41%	26,03%	9,35%	3,13%
RMC Stedendriehoek 2014/15 (voorlopige cijfers)	0,08%	0,91%	0,34%	23,68%	7,66%	3,92%
Nederland 2012/13	0,19%	1,34%	0,48%	29,03%	10,49%	3,29%
Nederland 2013/14	0,17%	1,23%	0,38%	32,58%	9,61%	3,01%
Nederland 2014/15 (voorlopige cijfers)	0,20%	1,15%	0,39%	31,05%	9,06%	3,01%
Prestatienorm 2012/13	1%	4%	0,5%	32,5%	13,5%	4,25%
Prestatienorm 2013/14	1%	4%	0,5%	27,5%	11,5%	3,5%
Prestatienorm 2014/15	1%	4%	0,5%	22,5%	10%	2,75%
Streefwaarde 2014/15	0,2%	1,5%	0,1%	22,5%	10%	2,75%

* Bron: vsv factsheets van www.vsvverkenner.nl

Nieuwe VSV-ers 2014/15 per school/instelling en/of per gemeente (absoluut en %)

In tabel b3 zijn de nieuwe VSV-ers van 2014/15 (voorlopige cijfers) uiteengezet naar onderwijs-type, gemeente, school/instelling en leeftijd. De cijfers geven een beeld van de belangrijkste vindplaatsen van VSV: mbo (523), Apeldoorn (232), Deventer (164), AVENTUS (338), 18-plussers (554).

Tabel b3 – Vindplaatsen VSV in RMC-regio Stedendriehoek

RMC Stedendriehoek 2014/15	
Onderwijstype	
Vo onderbouw	10
Vmbo bovenbouw	54
Havo/vwo bovenbouw	21
Mbo-1	54
Mbo-2	151
Mbo-3/4	<u>318</u>
	608
Gemeente	
APELDOORN	232
DEVENTER	164
ZUTPHEN	79
EPE	36
LOCHEM	35
BRUMMEN	24
OLST-WIJHE	21
VOORST	<u>17</u>
	608
School/instelling	
AVENTUS	338
Deltion College	46
ROC Rijn IJssel	35
Landstede	19
Etty Hillesum Lyceum	16
ROC Graafschap College	17
RK Sgm Veluws College	11
Helicon Opleidingen	11
Christelijk Voortgezet Onderwijs Apeldoorn	10
Meerdere scholen	<10
Leeftijd	
18-	54
18+	<u>554</u>
	608

Uitvalredenen mbo

Uitvalredenen zijn alleen voor het mbo geregistreerd. In schooljaar 2014/15 zijn in de RMC-data 522 nieuwe VSV-ers van het mbo bekend. KBA onderscheidt twee relevante typen uitvalredenen. De eerste omvat de *persoonsgebonden* factoren. Deelnemers kunnen de opleiding niet afronden door hun gedragsproblemen (problemen in gedrag en sociaal-emotionele problemen, incl. geïndiceerde stoornissen) en/of andersoortige persoonlijke problemen (problemen in de thuissituatie, gezondheidsproblemen, fysieke beperkingen, verslavingsproblemen en financiële problemen). Circa 35 procent van de nieuwe VSV-ers 2014/15 van het mbo heeft hier mee te maken. Het overzicht van uitvalredenen brengt de complexiteit van de problematiek niet in beeld. Vaak is sprake van een combinatie van uitvalredenen die leiden tot VSV. Als er sprake is van meervoudige of multigedrags- of persoonlijke problematiek wordt gesproken van overbelastingen.

Het tweede type uitvalreden heeft betrekking op problemen rondom de *studie- en loopbaankeuze*. Ongeveer bij een zevende deel van de nieuwe VSV-ers 2014/15 van het mbo is deze reden opgegeven. Dit cijfer is een onderschatting van de problematiek. Enerzijds blijkt een deel van de uitvalredenen 'arbeidsmarkt- en externe omgevingsfactoren' ook gerelateerd te zijn aan studiekeuze-problematiek. Anderzijds leidt studiekeuze-problematiek niet alleen tot VSV, maar ook tot studievertraging en inefficiënte schoolloopbanen. Naast uitval uit het onderwijs wordt ook veelvuldig geswitcht van opleiding en/of instelling (jaarlijks switchen ca. 1.100 oftewel iets meer dan 10% van de mbo-deelnemers van opleiding en/of instelling, zie bijlage 2).

Conclusie: de bijdrage van mbo-instellingen aan het voorkomen van VSV is – naast het bieden van kwalitatief goed onderwijs – vooral gelegen in de ondersteuning van deelnemers met hun persoonlijke problemen (zorg) en studiekeuze-problemen (LOB). Hebben mbo-instellingen hun ondersteuningsstructuur voldoende op orde?

Uitvalredenen van nieuwe VSV-ers 2014/15 van het mbo

<i>Persoonsgebonden factoren</i> waar de <i>instelling in principe absoluut geen invloed</i> op kan uitoefenen, zoals: verhuizing, ziekte, overlijden, geografische afstand, e.d.	10%
<i>Persoonsgebonden factoren</i> waar de instelling in principe <i>niets kan doen aan de oorzaken maar in principe en wellicht wel aan de opvang</i> , zoals: sociaal-emotionele problemen, psychische stoornissen, leerproblemen, problemen in de thuissituatie, e.d.	25%
<i>Instellingsgebonden factoren</i> . Hierbij gaat het om factoren waarop de instelling in principe <i>wél invloed heeft</i> , en die kunnen variëren van: bijvoorbeeld: problemen met de inhoud en/of vormgeving van opleidingen, het gedrag van docenten, de ervaren veiligheid op school, e.d.	9%
<i>Studie- en beroepskeuzegebonden factoren</i> . Hierbij gaat het om factoren waarop de instelling deels wel en deels geen invloed op kan uitoefenen. Deels wel voor zover deze factoren liggen in de sfeer van de intake en 'leerloopbaan'-begeleiding. Deels niet voor zover in een eerder stadium bepaalde studie-school-beroepskeuzebeslissingen zijn gemaakt.	14%

<i>Arbeidsmarkt- en externe omgevingsfactoren.</i> Hierbij gaat het om factoren waarop de instelling merendeels geen invloed heeft, zoals bijvoorbeeld arbeidsovereenkomst opgezegd, 'groenpluk' of sollicitatieplicht. Er is wat dit betreft echter ook een 'grijs gebied', namelijk voor zover instellingen via hun contacten met leerbedrijven wel invloed kunnen hebben.	9%
<i>Geen uitval.</i> De helft van de gevallen heeft betrekking op VSV-ers van mbo-1. Waarschijnlijk wordt deze uitvalreden geregistreerd omdat de opleiding wel is voltooid en een diploma mbo-1 is bemachtigd.	24%
<i>Zonder diploma, maar wel succesvol / afgesproken resultaat behaald</i>	1%
<i>Onbekend</i>	8%
	n=522

Analyse "VSV-ers" 2014/15 uit vavo-PO-PrO-SO-SBO-VSO

Praktijkonderwijs	70
Vavo/ve	33
PO	40
SBO	5
SO	2
VSO	183
VO/mbo (asielzoekers)	12
Total	345

Het gaat om 345 uitstromers, waarvan ruim driekwart 18 jaar of ouder is op 1 oktober 2015. Asielzoekers van het VO en mbo zijn – conform de definitie van het Ministerie – niet bij de nieuwe VSV-ers meegeteld, en daarom bij deze groep overige "VSV-ers" toegevoegd. Ze zijn woonachtig in azc Frieswijkerweg 2 in Schalkhaar. Geen van de nieuwe VSV-ers is woonachtig in het azc Laan van Borgele in Deventer of Voorwaarts in Apeldoorn.

Bijlage 4 – Regionale initiatieven m.b.t. VSV en kwetsbare jongeren

Beroepskolom Stedendriehoek

<http://www.beroepskolom-stedendriehoek.nl/>

De VO-scholen, de mbo-instellingen en de gemeentes in de regio Stedendriehoek Apeldoorn, Zutphen en Deventer werken samen in het samenwerkingsverband Beroepskolom-Stedendriehoek. Goede aansluiting van het VO onderwijs op het mbo onderwijs is van essentieel belang om leerlingen een bewuste en goed begeleide route te laten volgen in hun opleidingscarrière en om teleurstellingen of verkeerde keuzes te voorkomen.

De Beroepskolom-Stedendriehoek richt zich onder andere op:

- OpZicht, de mogelijkheid voor 3e jaars vo leerlingen tl/gl en mavo om gedurende een dagdeel kennis te maken met één van de meer dan 100 MBO opleidingen voor nivo 3 en 4 in de regio Stedendriehoek.
- Digitaal Doorstroom Dossier, leerlingen vullen dit dossier zelf digitaal in als overdrachtsdocument naar het MBO.
- De Overstap, hierin worden alle vmbo schoolverlaters gevolgd en waar nodig begeleid naar een vervolgopleiding.

Het samenwerkingsverband Beroepskolom-Stedendriehoek wordt gevormd door samenwerking van onderwijspartners VO en MBO en gemeentes in deze regio. Daarbij wordt (nog) onderscheid gemaakt in twee subregio's:

- Ten westen van de IJssel in de regio Stedendriehoek werken de vmbo- en mbo-scholen uit Apeldoorn en Epe samen in het ASB (Apeldoorns Samenwerkingsverband Beroepskolom).
- Langs de IJssel in de regio Stedendriehoek werken de vmbo- en mbo scholen uit Deventer, Holten, Zutphen, Warnsveld, Lochem, Dieren en Vorden samen in het SBMIJ (Samenwerkingsverband Beroepskolom Midden IJssel).

Deze samenwerkingsverbanden kennen ieder een bestuurlijk overleg met eindverantwoordelijkheid in de besluitvorming. Daaronder functioneert een stuurgroep om te komen tot voorgenomen besluiten ten behoeve van het programma voor de SBMIJ. Het ASB heeft een dagelijks bestuur met een zelfde opdracht. De programma manager bewaakt de totstandkoming en uitvoering van het programma Beroepskolom Stedendriehoek en wordt daarbij ondersteund door twee projectleiders. Voor elke subregio één.

OZC Zutphen

<http://www.ozc-zutphen.nl/>

Wat is een Onderwijs Zorg Centrum? Alle leerlingen willen een diploma halen of een vak leren om daarmee later aan de slag te gaan. Bij sommige leerlingen zijn er problemen waardoor ze vastlopen. Ze verliezen hierdoor de motivatie om te investeren in hun toekomst. Dit kan zich uiten in gedragsproblemen zowel op school, thuis als elders. De school kan niet bij alle pro-

blemen voor een geschikte oplossing zorgen. Het Onderwijs Zorg Centrum (OZC) biedt hulp en neemt contact op met de leerling en de ouders. Het OZC kenmerkt zich door een gezamenlijke aanpak (onderwijs en zorg) van de problematiek van de leerling. Deze aanpak helpt de leerling een betere toekomst voor zichzelf te creëren.

Het OZC richt zich op leerlingen van het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Zutphen en omgeving en is bedoeld voor de leerlingen die hulp nodig hebben om te voorkomen dat ze vastlopen op school.

In de school: Leerlingen kunnen in de school geholpen worden via de Onderwijs Zorg Steunpunten (OZS). In elke school van het samenwerkingsverband is een OZS. In de OZS-en worden leerlingen besproken die met extra zorg van het OZS op de eigen school kunnen blijven. De OZS-en verzorgen enerzijds onderwijsondersteuning aan de leerlingen door een gespecialiseerde leerkracht in de school. Anderzijds wordt noodzakelijke hulpverlening zowel binnen als buiten de school door een ambulante hulpverlener geboden. Ouders worden hier altijd meteen bij betrokken.

De OZS-en bieden tweewekelijks de mogelijkheid in de school voor afdelingsleiders om zorgleerlingen te bespreken met het OZS-team. De concrete acties en ondersteuning worden dan ook meteen afgesproken en ingezet. Voorheen stroomden deze leerlingen vaak af of werden pas besproken na escalaties. De OZS-en hebben dus een sterk preventieve werking. De OZS-en kunnen gebruik maken van de expertise van het OZC.

Binnen het SWV VO Zutphen e.o betalen de gemeenten mee aan de inzet van de OZS-en.

Na schooltijd: Als hulp door het OZS niet toereikend is, maar de jongere kan met intensieve hulp wel op de eigen school blijven, kan de jongere na schooltijd begeleid worden door de Integrale Daghulp van het OZC. Hiervoor is een indicatie van Bureau Jeugdzorg (BJZ) nodig.

De Integrale Daghulp is er voor jongeren die op school en thuis problemen ervaren. Vaak hebben deze jongeren ook een moeizaam contact met leeftijdsgenoten.

De jongeren komen een aantal dagen per week na schooltijd in een groep die bestaat uit maximaal 8 jongeren. De pedagogische medewerkers van de Integrale Daghulp en de vaste ambulante hulpverlener begeleiden de jongeren en de ouders vanuit de vraag die BJZ samen met de jongere en de ouders heeft opgesteld.

Er wordt nauw samengewerkt met school en thuis, om zo optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen.

In plaats van school: Het OZC heeft 2 schakelklassen van elk maximaal 8 leerlingen die tijdelijk niet meer in hun klas kunnen meedoen. Ze hebben extra onderwijsbegeleiding en hulpverlening nodig.

De leerlingen volgen dagelijks lessen in de schakelklas. Ze krijgen de nodige extra begeleiding en er kan onderzoek worden verricht naar eventuele gedrags- en/of leerproblemen. Zodra de problematiek in kaart is gebracht, wordt een plan gemaakt hoe de leerling terug kan naar de eigen school of toegeleid kan worden naar een school die beter bij de leerling past. De ambulante hulpverlener van de schakelklas kan de leerling en ouders hulp bieden en indien nodig toeleiden naar de juiste vorm van zorg.

Leerlingen maken gemiddeld 4 maanden gebruik van de schakelklas.

Bij elke vorm van hulp door het OZC kan gebruikt gemaakt worden van de volgende ondersteuning:

- Onderwijsbegeleiding door gespecialiseerde leerkrachten.
- Hulpverlening door ambulante hulpverlener (jeugdhulpverleners).

Sectorplan Samen Werk Maken Van Werk

<http://www.samenwerkmakenvanwerk.nl/het-project-2/>

Op 7 juni 2013 ondertekenden maar liefst 27 vertegenwoordigers uit het onderwijs, onderzoek, de overheid en uit ondernemersland het Akkoord van Beekbergen. Met de handtekening committeren zij zich voor een periode van ten minste twee jaar aan de Strategische Agenda Stedendriehoek op het thema onderwijs & arbeidsmarkt. Hiermee nemen zij massaal én formeel een voorschot op het sociaal akkoord en de nieuwe Participatiewet.

Om ervoor te zorgen dat werknemers, met hun opleiding, vakkennis en ervaring, niet buiten de boot vallen en werkgevers straks niet aanlopen tegen een tekort aan gekwalificeerd personeel, slaan de gemeenten en alle andere betrokken partners in de arbeidsmarktregio Stedendriehoek en Noord Veluwe de handen ineen. De afgelopen twee jaar waren er zeven verschillende arrangementen beschikbaar voor jonge starters (BBL, Startersbeurs en Jongerenvoucher), voor zittende werknemers (Mobiliteitsvoucher en Toekomstgerichte Scholing), voor oudere werknemers (Scholingsvoucher) en voor medewerkers in de papier- en kartonsector (BBL, loopbaanchecks en scholingstrajecten). Een aantal arrangementen zijn inmiddels beëindigd, de arrangementen BBL, papier- en kartonsector en Jongerenvoucher zijn nog te gebruiken.

MatchPoint

<http://www.freerksteendamadvies.nl/index.php/nieuws;> <http://www.kpcgroep.nl/kpc-groep/nieuws/vo-bottom-up-bouwen-aan-onderwijsontwikkeling.aspx>

Begin 2014 is in Deventer het projectplan Matchpoint (Matchen Passend Onderwijs in Deventer) besproken en vastgesteld. Matchpoint is een samenwerkingsverband tussen de scholen voor VSO en praktijkonderwijs in de (regio) Deventer met als doel de brede arbeidstoeleiding gezamenlijk op te pakken en vorm te geven. Alle stagecoördinatoren zijn hierin bij elkaar gebracht. Er is een gezamenlijk arbeidstrainingscentrum op een bedrijventerrein dat de schakel vormt tussen interne en externe stages. Ook kunnen hier uitvallers van stages een plek krijgen. Daar blijft het niet bij. Pennings: "Ook is MatchPoinD bezig het ROC als partner binnen te halen. Niveaus van taal en rekenen zijn nu de bottleneck voor pro-leerlingen waardoor ze niet aan niveau 2 opleidingen kunnen deelnemen. We zijn in overleg of leerlingen toch modules op niveau 2 kunnen gaan volgen. We zoeken hierin samenwerking met Deventer Werk talent en met de Deventer kring van werkgevers en het lokale MKB. Zodat onze leerlingen in de toekomst door de Deventer erkende branchecertificaten krijgen."

Schakelpunt Deventer

<http://www.centraaldeventer.nl/deventer-algemeen/extra-aandacht-voor-startkwalificatie-jongeren/>

Elke jongere een diploma en daarmee dan ook daadwerkelijk aan de slag. Daarvoor starten gemeente, onderwijs, ondernemers en zorg-/welzijnspartijen in Deventer het Schakelpunt. Zo willen zij gezamenlijk een integrale en effectieve sluitende aanpak voor jongeren realiseren. Uitgangspunten voor het initiatief zijn: Iedere jongere een startkwalificatie of plek op de arbeidsmarkt, geen schooluitval, naadloze aansluiting tussen onderwijs-arbeidsmarkt en geen jongeren in een uitkering.

Schakelpunt

Er is gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld. Daarin staat betere samenwerking centraal. Daarvoor wordt een concrete samenwerkingsvorm geïntroduceerd: het Schakelpunt. Het schakelpunt wil de doorgaande lijn van voorgezet onderwijs naar het beroepsonderwijs (vooral vmbo-mbo) verbeteren, de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt versterken en uitval voorkomen.

Sluitende aanpak

Een diploma halen en een betaalde baan vinden is niet voor iedere jongere even makkelijk, zeker nu niet. Aan hen biedt het Schakelpunt intensievere en meer samenhangende ondersteuning. Wethouder Economie, jeugd & onderwijs Robin Hartogh Heys: "Gelukkig gaat het met de meeste jongeren goed en vinden ze zelfstandig hun weg. Maar er zijn ook jongeren die dat minder goed lukt, die verdienen extra aandacht. Het gaat dan bijvoorbeeld om de overgang van voortgezet onderwijs naar het mbo, en van school naar werk. Die extra aandacht geven we vooral achter de schermen."

Op 18 september zetten de bestuurders van de betrokken partijen hun handtekening voor deze nieuwe samenwerking. De samenwerkende partijen zijn het Etty Hillesum Lyceum, de Ambelt, Intermetzo, de Bolster, de Linde, Aventus, Technicampus, Raster, Pactum, UWV, Deventer Werk talent en de gemeente.

Bijlage 5 – Maatregelenpakket VSV, convenantsperiode 2012-2016

Maatregel en activiteiten	Budget 2015/16
M1: Studie- en Beroepskeuze	
Training VO mentoren op loopbaanreflectiegesprekken	€ 15.000
Bedrijfsbezoeken voor vmbo-leerlingen in het kader van praktijkoriëntatie	€ 25.000
MBO workshops voor leerlingen vmbo-bovenbouw, ter voorbereiding op de overgang naar mbo en op intakegesprek	€ 50.000
Doorstroom Havisten naar mbo, oriënterend omschakelprogramma + ondersteuning bij Aventus voor (meestal 4 ^e jaars) leerlingen die tussentijds willen doorstromen naar mbo	€ 10.000
DDD, Digitaal Doorstroom Dossier. Bevat info over zorg en LOB over leerling, en visie mentor. Sinds 2014 in gebruik bij alle vmbo-scholen in de regio. Op mbo wordt het gebruikt bij de intake.	€ 25.000
Lokale projecten VO (diverse)	€ 74.985
Lokale projecten mbo (diverse), waaronder de in- en doorstroomklas die t.b.v. de regio wordt ingezet (inkooplekken voor Helicon en andere mbo-instellingen bij Aventus)	€ 135.000 (€ 20.000 voor in-/doorstroomklas)
M2: Plusvoorziening	
Overbelasten in VO: individuele trajecten	€ 90.000
Overbelasten in mbo: maatwerktrajecten	€ 75.000
Lokale projecten: groepsactiviteiten voor overbelaste deelnemers van Aventus (waaronder Time-out-programma)	€ 204.000
M3: Verzuimbestrijding (18+ en RMC/mbo buiten de regio)	
Inzet RMC voor preventieve verzuimgesprekken en voorlichting op Aventus en Helicon, plus pilot in regio IJssel-Vecht om deelnemers die daar uitvallen snel te kunnen signaleren en op te pakken (leidend tot eenduidige regionale afspraken over het melden van verzuim en VSV)	€ 60.000
LEF-team: team van voormalige VSV-ers worden geformeerd en getraind voor presentaties in klassen (uitvoering door Sport United)	€ 10.000
Terugkeergesprekken voor iedere nieuwe VSV-er (na 2 à 3 maanden vindt gesprek plaats met loopbaanexpert over eventuele terugkeer in het onderwijs)	€ 23.000
Pre-exit gesprekken bij verzuimende deelnemers van Aventus door begeleider (LES-er)	€ 25.000
Pilot huisbezoeken bij verzuimers van Aventus en Helicon door CBZ. In september 2015 gestart. Eerste signalen: duur, weinig rendement.	€ n.b.
M4: BBL-2	
Originele maatregel uit periode 2012-2015 voor BBL-2 deelnemers is als aparte maatregel geschrapt voor 2015-2016 en ondergebracht bij M1.	-

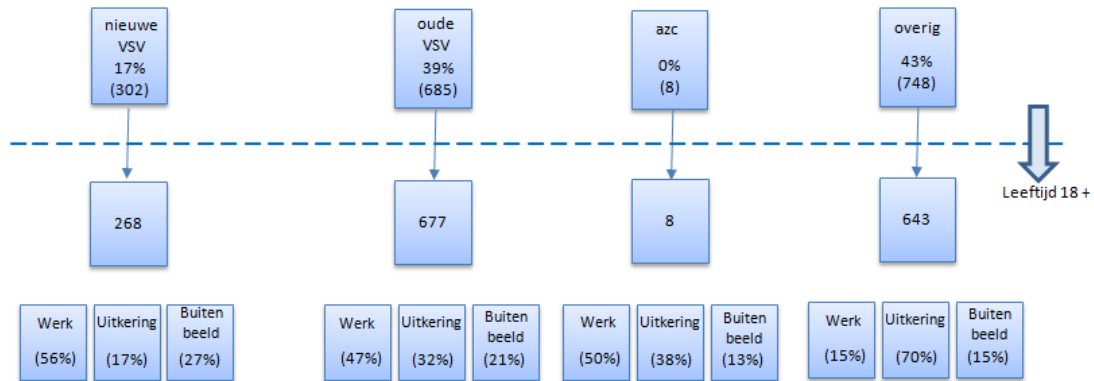

Kwalificatiedriehoek voor opleiding Medewerker Buitenruimte (Helicon): pool van leerbedrijven wordt opgezet die BBL-leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte kunnen en willen begeleiden: creëren van een optimaal leerklimaat.	Resterende middelen uit 2012-2015
M5: Kwetsbare jongeren (maatregel is deels nieuw voor 2015/16)	
<p>Arbeidsmarkttoeleiding (Borisbanen) subregio Apeldoorn. Doel is verbeteren van overgang van onderwijs naar arbeid door passende begeleiding op school en op het werk. Doelgroep omvat PrO-leerlingen, VSO (3, 4, profiel arbeid) en entree (uitstroom arbeid), oftewel leerlingen die geen SK kunnen halen.</p> <p>Aanpak volgens landelijke Boris-projecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De praktijkopleider wordt in een coachende rol binnen het bedrijf grotendeels verantwoordelijk voor het leerproces van de leerling. - Het bedrijf waar de jongere stage loopt, leidt vanuit deze systematiek nieuwe werknemers op. - De school verzorgt de theorie, volgt vorderingen van een leerling, is verantwoordelijk voor het afsluiten van een praktijkovereenkomst, het afnemen van eventuele examens en het uitreiken van het diploma c.q. branchecertificaat. - De gemeente sluit met haar werkgeversdienstverlening (o.a. job coaching) hierop aan. <p>Tot dusverre zijn verkennende gesprekken gevoerd. Gestreefd wordt naar een tri-partite financiering: vanuit overheid, onderwijs en VSV.</p>	-
Pilot DOD, Digitaal OvergangsDocument: verbeteren van de warme overdracht voor PrO en VSO-leerlingen in subregio Apeldoorn naar vervolgonderwijs, arbeid of gemeente. Doel is een webbased systeem zodat er binnen de Stedendriehoek een uniforme en eenduidige wijze overdracht van leerlinggegevens plaatsvindt.	€ 25.000
Lokaal project pilot 'gezamenlijke intake Stedendriehoek'. Samenwerking met partners in de regio, die ook mede moeten financieren. Het in gezamenlijkheid (school en gemeente) uitvoeren van de intake voor jongeren die zich melden voor de Entreeschool van Aventus in Apeldoorn. Doel is om jongeren waarbij grote twijfels zijn aan de 'leerbaarheid' en/of 'schoolbaarheid' onmiddellijk een alternatief te kunnen bieden. Nu een pilot, in de toekomst uit te breiden naar gehele regio.	€ 30.000
Lokaal project 'doorstroomcoach entreeschool Aventus'. Extra begeleiding voor leerlingen entree richting mbo-2 of werk.	€ 70.000

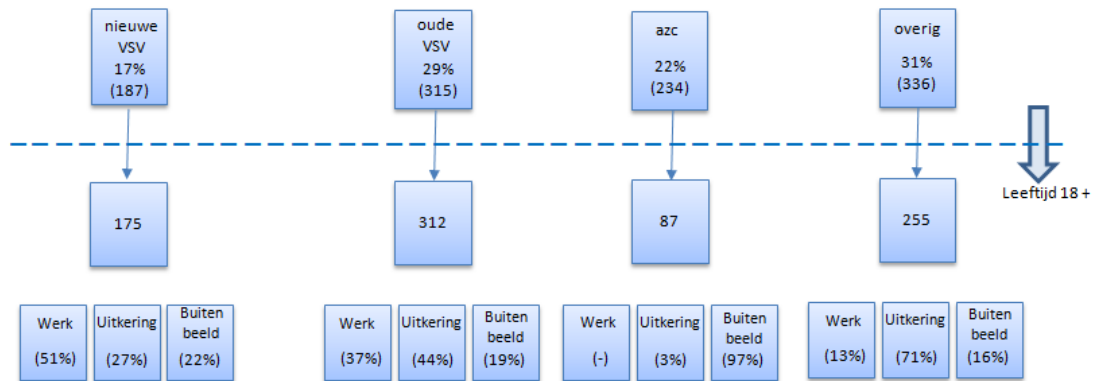
Bijlage 6 – Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK

In de RMC-regio Stedendriehoek zijn op 1 oktober 2015 3.369 jongeren tot 23 jaar die geen onderwijs volgen en die geen SK bezitten. Figuur 2 in hoofdstuk 2 toont per subgroep jongeren of zij werk of uitkering hebben, of dat ze niet in beeld zijn bij de Gemeentelijke Sociale Diensten en UWV. Hieronder worden dezelfde gegevens getoond, maar dan per subregio.

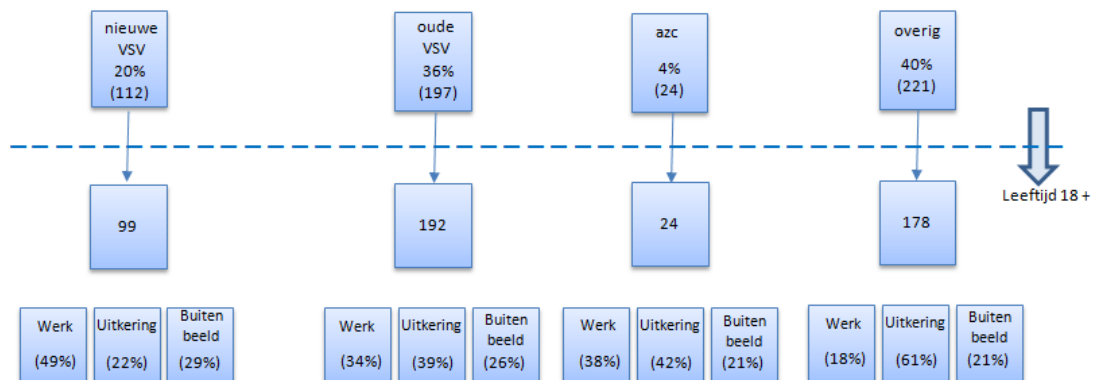
Figuur b1a – Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK: subregio Apeldoorn

Figuur b1b – Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK: subregio Deventer

Figuur b1c – Jongeren buiten het onderwijs en zonder SK: subregio Zutphen

Tabel b4 – Jongeren buiten het onderwijs, zonder SK op 1-10-2015; naar gemeente (18-23 jr)

	Nieuwe VSV-ers	Oude VSV-ers	Azc	Uitstroom overig	Totaal
APELDOORN	205	497	6	487	1.195
- werk	51%	46%	33%	13%	
- uitkering	19%	32%	50%	70%	
- buiten beeld	30%	21%	17%	17%	
BRUMMEN	20	41	1	44	106
- werk	65%	50%	100%	20%	
- uitkering	20%	33%	-	64%	
- buiten beeld	15%	18%	-	16%	
DEVENTER	157	287	87	217	748
- werk	49%	36%	-	13%	
- uitkering	28%	45%	3%	70%	
- buiten beeld	23%	19%	97%	18%	
EPE	24	100	0	62	186
- werk	79%	47%	-	26%	
- uitkering	8%	30%	-	69%	
- buiten beeld	13%	22%	-	5%	
LOCHEM	28	67	0	52	147
- werk	48%	32%	-	19%	
- uitkering	15%	33%	-	58%	
- buiten beeld	37%	35%	-	23%	
OLST-WIJHE	18	25	0	38	81
- werk	67%	52%	-	13%	
- uitkering	17%	28%	-	76%	
- buiten beeld	17%	20%	-	11%	
VOORST	19	39	1	50	109
- werk	78%	44%	100%	20%	
- uitkering	6%	41%	-	74%	
- buiten beeld	17%	15%	-	6%	
ZUTPHEN	71	125	24	126	346
- werk	49%	36%	38%	17%	
- uitkering	25%	42%	42%	62%	
- buiten beeld	26%	22%	21%	21%	
STEDENDRIEHOEK	542	1.181	119	1.076	2.918
- werk	53%	42%	11%	15%	
- uitkering	21%	37%	13%	69%	
- buiten beeld	26%	21%	76%	16%	

Bron: DUO-gegevens uit de RMC-levering, bewerking door KBA